

NUMMER 02 2026

FLYGVAPENNYTT

RAMSTEIN FLAG 2026

Natos största flygövning i Sverige

JAS 39 GRIPEN TILL UKRAINA

President Volodymyr Zelenskyj på besök

NYTT STATSFLYG

Transportflyg 106 till Flygvapnet

TUSEN VÄRNPLIKTIGA

Inryckning på förbanden

Den 28 maj blev en historisk dag på Ärna garnison när statsminister Ulf Kristersson och Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj under en pressträff offentliggjorde att Ukraina avser köpa Gripen (s. 8).

Foto: August Järpemo

HÄR, NU OCH FRAMÅT

NÄR VÅRA FÖRMÅGOR BEHÖVS

Det är mycket som händer i Flygvapnet just nu. Vi bedriver flera skarpa operationer samtidigt och våra förmågor efterfrågas i fler riktningar än på länge. Parallellt inför vi nya system i hög takt, utvecklar våra krigsförband och stödjer Ukraina. Och våra förmågor behövs här och nu.

Våra förmågor skapar effekt för Sverige och för alliansen. Det handlar alltså inte bara om att förbereda oss för det som kan komma. En viktig del av uppgiften löser vi redan idag.

Samtidigt kan vi inte välja mellan dagens uppgifter och morgondagens flygvapen. Vi måste klara båda.

När jag besöker våra operationer och förband möter jag människorna som får allt detta att fungera. Det ger mig kanske min viktigaste lägesbild av Flygvapnet. Jag ser kunnande, ansvarstagande och en förmåga att hitta lösningar när förutsättningarna förändras. Jag ser också vad som händer när chefer och förband får förtroende och handlingsutrymme att lösa uppgiften utifrån de förutsättningar som finns. Det är imponerande.

Ytterst är det människor som skapar effekten. Det är också kärnan i vårt arbete med Insatsklar och REDO (s. 55). För mig handlar det om en realiserbar organisation, utrustad med de system och den infrastrukt

tur som krävs. Och om människorna i den – att de får rätt förutsättningar för att lösa sina uppgifter.

Många samtidiga uppgifter och ett utmanande tempo ställer krav på hur vi tillsammans får verksamheten att fungera. Operativ effekt skapas inte genom att göra avkall på säkerhet eller en acceptabel arbetsmiljö. Tvärtom. Vi värnar vår kultur där vi pratar öppet om belastning och risker och lyssnar på varandra. Den dialogen ger cheferna i verksamheten förutsättningar att balansera uppgift, belastning och risk där verksamheten genomförs. Det är en central del av vår uppdragstaktik.

Under året har vi tillsammans hedrat och firat Flygvapnets första hundra år. Tack till alla er som gjort kransnedläggningar, seminarium, flygdagar, konsert och många andra arrangemang möjliga. Det finns mycket att vara stolt över – både i vår historia och i det flygvapen vi bygger vidare tillsammans.

Tack för det ni gör – varje dag.

Flygvapenchef, Jonas Wikman

INNEHÅLL

INNOVATIONSDAGEN PÅ F 16 6

TAURUS KEPD 350 7

JAS 39 GRIPEN TILL UKRAINA 8

POLSK MEDALJ TILL SVERIGE10

SVENSKA TJÄNSTEHUNDAR I NEDERLÄNDERNA..... 11

ÖB BESÖKTE F 1712

MILITARY WORKING DOGS14

ANSLAGSTAVLAN16

UTVECKLING18

SOLDATER RÄDDADE LIV21

NORDIC AIR POWER 22

FLYGVAPNET I BILDER..... 26

RAMSTEIN FLAG..... 28

RIKSVÄGSLANDNINGAR 34

FRAMGÅNG FÖR FLYGTEKNISK BATALJON 36

UTBILDNING..... 38

JÄMSTÄLLDHETSSEMINARIUM 43

INRYCK I FLYGVAPNET 44

NYTT STATSFLYG48

TYSKA STIDSFLYG ÖVER BLEKINGE..... 52

INSÄNDARE..... 54

INSATSKLAR/REDO 55

PERSONALINFORMATION 56

REDAKTION

Kontakt: flygvapennytt@mil.se

Ansvarig utgivare: Niclas Magnusson

Redaktörer: Therése Åkerstedt och Josephine Björk

Formgivning: Grafisk produktion

Layout: Josephine Björk

Baksida: Eskort av statsbesök

NÄSTA NUMMER AV FLYGVAPENNYTT

JUBILEUMSNUMMER

Nummer 3 av Flygvapennytt är ett jubileumsnummer som en del av firandet av Flygvapnet 100 år.

Foto: August Järpemo

INNOVATIONSDAGEN PÅ F 16

Andreas Pantesjö vid 2. helikopter-skvadronen på Helikopterflottiljen tilldelas Flygvapnets innovationspris. Priset delades ut den 17 september under Flygvapnets innovationsdag, som i år arrangerades av F 16.

Innovationsdagen samlade representanter från hela Flygvapnet, andra delar av Försvarsmakten och försvarsindustrin. Under dagen fick deltagarna ta del av föreläsningar, workshops och exempel på hur nya idéer kan omsättas i praktisk verksamhet.

Andreas Pantesjö får priset för verksamhetsnära innovationer som löser konkreta militära problem. Han har tagit fram såväl tekniska lösningar som nya metoder och mötesplatser för innovation. Bland exemplen finns appen RUT–Navplanner, arbete med att integrera drönare och helikoptrar samt initiativ till hackathon, AI-workshop och drönartävling.

I motiveringen lyfts Andreas förmåga att utmana befintliga strukturer, omsätta idéer i praktiken och bidra till att innovation växer i Flygvapnets krigsförband.

Flygvapnets innovationspris instiftades 2021 och återkommer varje år. Priset instiftades med syfte att ge alla medarbetare och värnpliktiga en direkt möjlighet att påverka och delta i utvecklingen av Flygvapnet.

Fyra hedersomnämnan

Under innovationsdagen uppmärksammades även fyra medarbetare med hedersomnämnan:

- Kristina Dellstrand, F 7, för en förenklad ekonomistyrning som ger krigsförbanden större rådighet och flexibilitet.
- Henrik Lind, Helikopterflottiljen, för initiativet till en säker och sektionerad uppkoppling mellan användare och server, framtagen tillsammans med ett lokalt företag och prövad under bland annat Aurora 26.

- Torbjörn Markusson, Luftstridsskolan, för tekniska lösningar kopplade till C2Strics som möjliggör omgruppering av tidigare stationär utbildning och skapar nya möjligheter för träning och simulerade övningar.
- Rickard Burmérius, F 17, för att ha skapat och genomfört innovationsövningarna FREKI 24 och GERI 26, där bland annat avancerad sensorintegrering har använts för att öka den stridstekniska och taktiska effekten.

Text: Kristoffer Olofsson Foto: August Järpemo

VI STÄRKER FÖRMÅGAN MED TAURUS

Den 21 augusti fälldes för första gången en kryssningsrobot av typen Taurus KEPD 350 från en svensk Jas 39 Gripen.

Flygvapnet har för första gången avfyrat den nya kryssningsroboten Taurus. Taurus är en långräckviddig kryssningsrobot och tillför en ny förmåga med långräckviddig bekämpning.

Erfarenheterna från kriget i Ukraina visar hur snabbt hot, teknik och taktik utvecklas. Flygvapnet fortsätter därför att utveckla sin förmåga att möta en förändrad och mer komplex omvärld.

Provet genomfördes på Vidsel Test Range i Norrbotten.

Foto: FMV

Missa inte filmen på Flygvapnets Instagram!

ZELENSKYJ PÅ BESÖK – JAS 39 GRIPEN TILL UKRAINA

Den 28 maj genomfördes en pressträff med Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj på Upplands flygflottilj i Uppsala. Under besöket presenterades ett fördjupat försvarssamarbete som kan ge Ukraina både Gripen C/D och den nya generationen Gripen E/F.

President Zelenskyj landade på Ärna flygplats och togs emot av statsminister Ulf Kristersson, försvarsminister Pål Jonson, flygvapenchef Jonas Wikman och Ukrainas ambassadör i Sverige, Svitlana Zalizhchuk. En fanvakt ur Flygvapnet stod uppställd och mottagandet inramades av en överflygning med två Gripenflygplan.

Efter samtal om Rysslands anfallskrig och det svensk-ukrainska försvarssamarbetet höll Zelenskyj och Kristersson en gemensam pressträff i en av flottiljens hangarer. Bakom dem stod en Gripen C och en Gripen E – de två generationer av stridsflygplan som stod i centrum för dagens besök.

De båda ledarna inledde pressträffen med att underteckna ett avtal om ett förstärkt försvarssamarbete. Ukraina avser att köpa 20 Gripen E/F. Sverige planerar samtidigt att donera upp till 16 JAS 39 Gripen C/D ur Försvarsmaktens befintliga flygplansflotta, tillsammans med kvalificerad ammunition.

– I dag tar vi nästa steg, sade Ulf Kristersson med hänvisning till den avsiktsförklaring som länderna undertecknade i oktober 2025.

De första Gripen C/D beräknas kunna bidra till försvaret av det ukrainska luftrummet under 2027. I stödet ingår

även utbildning av ukrainska piloter och annan personal samt stöd för att vidmakthålla systemen. De flygplan som doneras ska ersättas med nya Gripen E/F till det svenska flygvapnet.

President Zelenskyj beskrev beskedet som ett viktigt steg för Ukrainas

möjligheter att möta det ryska flyghotet. Besöket på F 16 markerade därmed ett nytt kapitel i det långsiktiga samarbetet mellan Sverige och Ukraina – med luftförsvar och framtida stridsflygförmåga i centrum.

Text: Kristoffer Olofsson Foto: August Järpemo

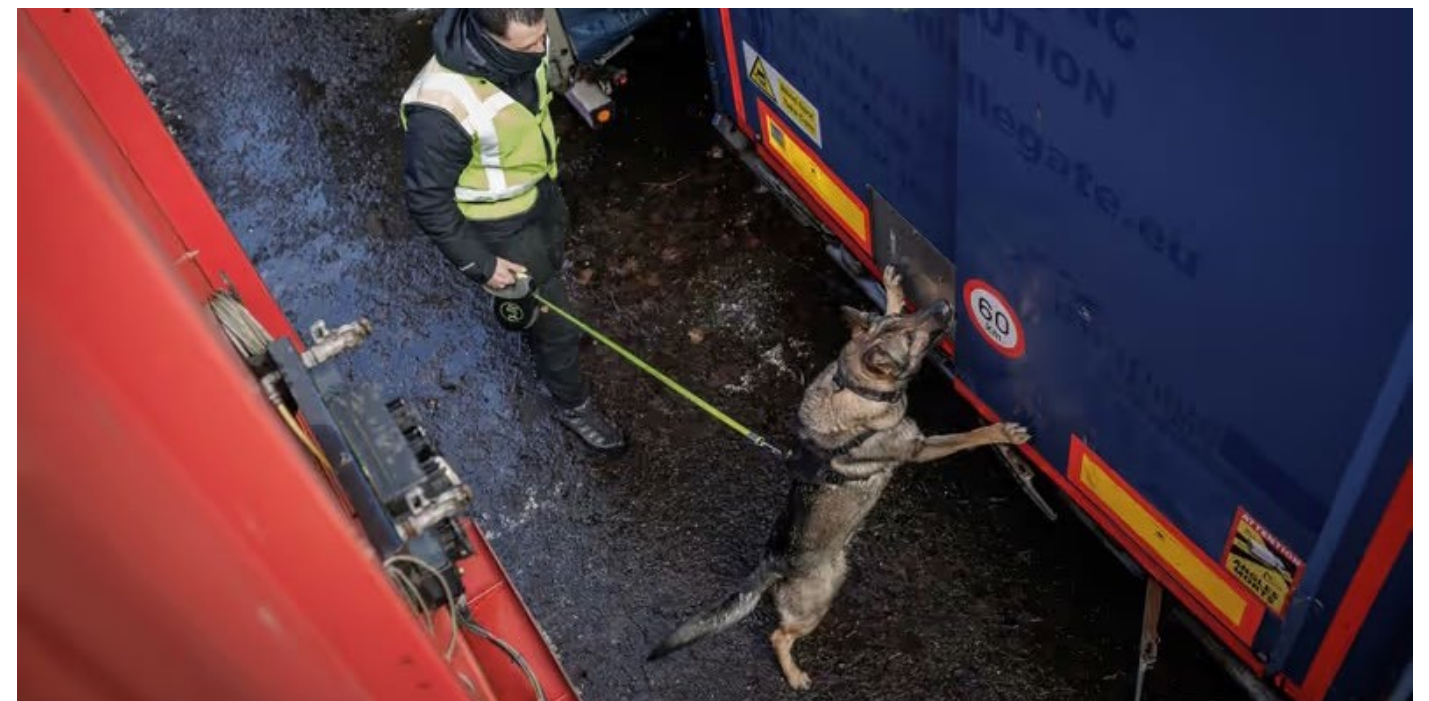
MEDALJ FRÅN POLEN FÖR GOTT SAMARBETE

Personal i Flygvapnet har tilldelats polska medaljer för internationellt samarbete. Ett uppskattat erkännande av det svensk-polska försvarssamarbetet och våra Nato-insatser i Polen under förra året.

Efter ett beslut av Polens försvarsminister tilldelades medaljen *Medal Wojska Polskiego* (på svenska: *Medaljen för den polska militären/armén*) under en ceremoni på Polens ambassad.

– Ni löste uppgiften med professionalism, ansvarstagande och självklarhet i samarbete med allierade. Jag är stolt över er – och över hela laget – kollegor, vänner och familjer som stod bakom er och gjorde insatsen möjlig, säger flygvapenchefen Jonas Wikman som deltog i medaljceremonin.

Text: Petra Blomqvist Foto: Maria Hjalmarsson

SVENSKA TJÄNSTEHUNDAR CERTIFIERADE I NEDERLÄNDERNA

Nu har de första hundarna från Försvarsmaktens avelsprogram certifierats och tagits i tjänst i Nederländerna – ett resultat av ett mångårigt samarbete.

En hund har certifierats som sökhund för explosiva ämnen efter genomförd utbildning hos den nederländska militärpolisens. Sedan tidigare har även en svensk patrullhund certifierats och tagits i tjänst.

– Vi är mycket glada över detta. Nu har vi en certifierad patrullhund och en certifierad hund för explosivämnessök och under de kommande månaderna kommer fler, säger en representant från Nederländerna.

Att de första hundarna nu är i operativ tjänst markerar ett viktigt steg i det samar-

bete som inleddes genom ett bilateralt avtal som tecknades mellan Luftstridsskolan och Nederländernas motsvarighet under våren 2026.

Sverige i framkant

Avtalet är ett resultat av många års samarbete inom Nato och Partnership for Peace. Nederländerna upplever, likt många andra nationer, svårigheter att hitta och anskaffa lämpliga hundar som ska bli tjänstehundar. Tillgång och efterfrågan styr vilket pressar upp prisbilden i Europa

och kvaliteten är svår att säkerställa.

– Hundområdet är ett område där vi ligger i framkant tack vare medvetna satsningar sedan lång tid tillbaka, så det känns självklart att hjälpa en allierad, säger Carl Bergqvist, chef på Luftstridsskolan.

Försvarsmakten har varit på plats i Nederländerna med en delegation för att kvalitetssäkra deras organisation och styrdokument kopplat till hundtjänst. Genom avtalet erbjuds Nederländerna de hundar som godkänts på lämplighetstest men som varken Försvarsmakten eller Polismyndigheten avser nyttja.

– Jag har imponerats av arbetet som Försvarsmaktens hundtjänstenhet gör under många år, ända sedan ni startade ert avelsprogram 2004. Ni har lärt er mycket och har byggt upp en verklig expertis, säger Maria Alta, chef för det nederländska flygvapnets utbildnings- och träningscentrum.

Text: Charlotta Wall Foto: Försvarsmakten

ÖVERBEFÄLHAVARE MICHAEL CLAESSON BESÖKTE F 17

I samband med Flygvapnets 100-årsjubileum besökte överbefälhavare Michael Claesson Blekinge flygflottilj för att få ökad kunskap om Flygvapnets unika förmågor.

Fokus vid besöket var stridsflyg och rörlig klargöring. Överbefälhavaren fick för första gången uppleva baksitsflygning med Jas 39 Gripen, vilket gjorde stort intryck.

– Det var en otroligt fin upplevelse! Man känner kraften i maskinen och komplexiteten i de uppdrag som vi utför.

Efter landning fick han träffa F 17:s värn-

pliktiga som utförde rörlig klargöring på stridsflyget, innan det var dags att bege sig till symposium och Flygdagarna i Linköping.

– Det har varit en fantastisk dag här på förbandet. Spetsflyget har imponerat, men det som har imponerat allra mest är kvalitén på personalen. Hur otroligt kompetenta, professionella och pedagogiska alla är,

både i pilotgruppen, och inom baspersonalen som har visat sina förmågor inom rörlig klargöring. Som ÖB vill jag ödmjukt uttrycka en stolthet över vad Flygvapnet presterar!

Text: Caroline Åkeborn Foto: Jonas Holmberg

MILITARY WORKING DOGS

ETT VÄXANDE INTERNATIONELLT SAMARBETE

För tredje året samlas hundförare och hundtjänstpersonal från flera Nato-länder vid Försvarmaktens hundtjänstenhet, FHTE. Military Working Dog Nordic Training Symposium (MWDNTS) har blivit en återkommande mötesplats för att dela erfarenheter, utveckla metoder och tillsammans stärka användningen av militära tjänstehundar.

Att lära av varandra är en central del av symposiet. När årets upplaga genomfördes under en vecka i slutet av augusti deltog cirka åttio hundförare och hundtjänstpersonal från totalt åtta olika länder.

Programmet hade i år arbetats om för att både hundförare och observatörer ska få större utbyte av dagarna. Föreläsningar och diskussioner kombinerades med praktiska moment där deltagarna fick ta del av metoder som de själva kan ta med sig hem.

– Vi behöver den här typen av utbyte, inte bara på officersnivå utan på den operativa verksamheten. Det är viktigt att det inte bara handlar om strategier. Det här är en fantastisk möjlighet eftersom ni nu har de tre stationerna. Med personer som undervisar, hundförare som kan träna och ta tillfället i akt och säga: "Det här är coolt, men visa mig hur ni gör", säger en av deltagarna.

Från traditionell hundtjänst till nya metoder

En viktig del av årets symposium handlade också om hur ny teknik kan kombineras med hundens egenskaper.

Kay Hennig kom till symposiet för att berätta om ett tyskt utvecklingsprojekt kring hur militära tjänstehundar kan styras på avstånd.

– Som en del av våra utvecklingsprojekt insåg vi att det fanns luckor i vår träning, särskilt gällande att styra hundar på avstånd, vilket blir allt viktigare på grund av de senaste konflikterna i exempelvis Ukrai-

na. Man måste möta faran innan faran når dig, säger Kay Hennig.

Projektet startade 2023 och befinner sig nu i ett pilotstadium. Tanken är att hunden ska kunna användas som en biosensor samtidigt som hundföraren kan följa och styra ekipaget på avstånd. Med hjälp av drönare och livesändning från hunden skapas nya möjligheter att använda ekipaget i miljöer där det kan vara olämpligt eller farligt att skicka fram en människa.

– En ingenjör som vill upptäcka minor, en militärpolis vill oskadliggöra en person eller så har vi någon som vill se vad som finns bakom en klippa, i en tunnel eller under marken kan ha nytta av samma förmåga. Det beror på vad syftet är, säger Kay Hennig.

Kunskap som testas i praktiken

Utanför föreläsningssalen omsätts även erfarenheterna i praktiken. Årets deltagare fick prova tre olika stationer: samarbete mellan hund och laserpekare, sök i urban miljö och spårning i terräng. Alla tre med tonen på hur man arbetar systematiskt och med en tydlig dokumentation för att följa hundens utveckling.

Vid laserstationen tränades hundarna på att följa och förstå laserpekaren för att sen markera vid rätt plats. För deltagarna blir det samtidigt en möjlighet att prova en metod som kanske inte används i den egna verksamheten.

– Det är intressant att se hur vissa har arbetat länge med det här och andra, som

vi, är precis i sin början. Det är just därför jag är här också. Att få se och lära sig av andra, för att sedan kunna dela med sig av vår kunskap inom en annan del, säger en deltagare under momentet.

Det är också en av grundtankarna med symposiet. De deltagande länderna befinner sig inte nödvändigtvis på samma plats i utvecklingen. Någon har arbetat länge med en metod medan en annan precis har börjat undersöka samma möjlighet. Vissa har en annan erfarenhet än sin hund.

Ett samarbete som kan växa

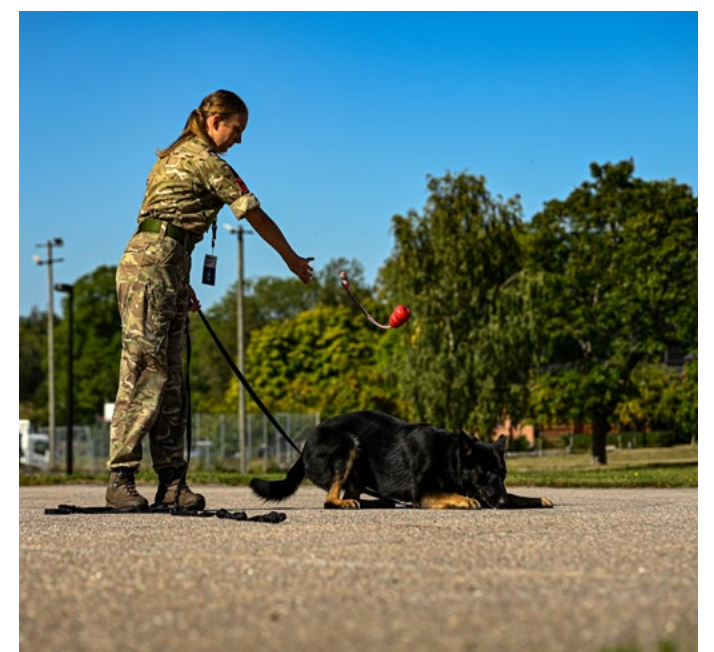
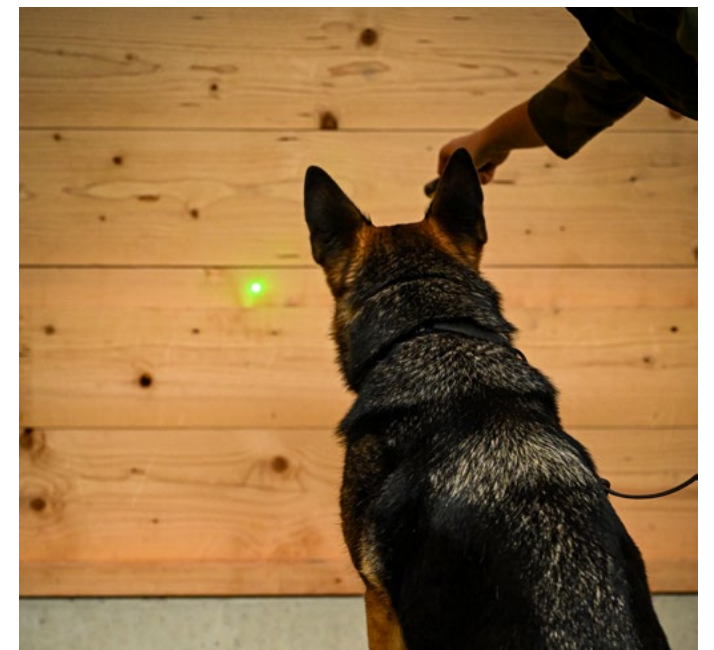
Efter tre upplagor har Military Working Dog Nordic Training Symposium etablerat sig som en mötesplats för internationellt erfarenhetsutbyte inom militär hundtjänst. Men flera av deltagarna ser redan möjligheter att utveckla samarbetet ytterligare.

– Framöver skulle jag gärna se ett NATO-center eller liknande för oss som är inom Military Working Dogs, så att det här inte bara sker i Sverige en gång per år, säger en av deltagarna.

Förslaget säger något om hur synen på symposiet har utvecklats. Det handlar inte längre bara om att träffas och utbyta erfarenheter, utan också om att tillsammans utveckla nya metoder och förmågor.

För även om hundarna och metoderna skiljer sig åt mellan länderna är behovet detsamma: att utveckla förmågan att använda hunden där dess egenskaper kan ge militära förband en fördel.

Av: Martin Almroth

NYTT AVTAL MED SKELLEFTEÅ AIRPORT

Den 4 september skrev flygvapenchefen, Jonas Wikman, under ett avtal om ett fördjupat samarbete mellan Försvarmakten och Skellefteå Airport. Avtalet förenklar Flygvapnets användande av den civila flygplatsen och visar på hur Försvarmakten och civila aktörer tillsammans kan stärka Sveriges försvarsförmåga ytterligare i en allt oroligare omvärld.

Den 17 september tittade två Jas 39 Gripen från Norrbottens flygflottilj förbi under ett mörkerflygpass och fick bästa tänkbara service på plats.

SVENSKA ELEVER PRISADE VID VINGEXAMEN I USA

När de svenska pilotelever tog emot sina US Navy-vingar vid vingexamen i Corpus Christi, Texas uppmärksammades flera av dem för sina framstående studieresultat.

– Vi har otroligt bra resultat hos våra pilotelever – oavsett utbildningsland, säger Carl

Bergqvist, chef på Luftstridsskolan.

US Navy jämför resultat bland utbildningens 200 senaste elever. Två svenska elever placerade sig bland de fem procent främsta av samtliga elever på utbildningen, medan ytterligare en placerade sig bland de tio procent bästa. Även de övriga svenska eleverna presterade på en mycket hög nivå.

De starka resultaten är ett kvitto på elevernas målmedvetna arbete och nu fortsätter deras resa mot att bli piloter i Flygvapnet.

Av: Charlotta Wall

NY HANDMÅLAD DISPLAYHJÄLM

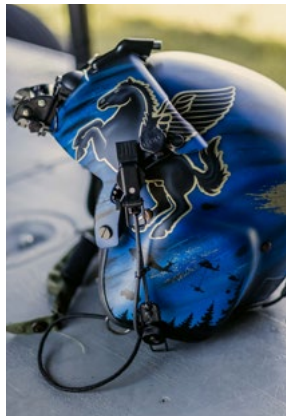
Helikopterflottiljen har tagit fram en särskild displayhjälm till vår uppvisningspilot Fredrik Lidmer, som flyger helikopter 16.

Att uppvisningspiloter har särskilt utformade hjälmar är en etablerad tradition inom flyguppvisningsverksamheten. Gripens solodisplay är ett exempel där hjälmen blivit en tydlig del av pilotens och uppvisningens marknadsföring.

Nu får alltså Helikopterflottiljens uppvisningspilot på helikopter 16 sin egen displayhjälm, handmålad av flottiljeförvaltare Fredrik Romås.

Processen började för nästan ett år sedan och det var under Flygdagarna 2026 som hjälmen användes för första gången. Hjälmen är framtagen specifikt för Fredrik Lidmer utifrån hans önskemål och blir en del av den profil som representerar Helikopterflottiljen vid kommande uppvisningar.

Av Josephine Björk

REKORDSTORT SPECIALIST-OFFICERSINRYCK

I mitten av augusti välkomnade Militärhögskolan Halmstad (MHS H) 200 nya kadetter till specialistofficersutbildningen, SOU 26-27, reservspecialistofficersutbildningen, RSOU 26, och särskild officersutbildning, SOFU.

MHS H välkomnade dessutom dagen till ära 45 nya elever till den högre specialistofficersutbildningen, HSOU 26-27.

Av: Charlotte Pettersson

ESKORT AV MRTT MED DANSKA FLYGVAPNET

REVIDERAD HANDBOK SAMARBETE OCH BEFÄLSFÖRING

Nu finns en reviderad version 2.0 tillgänglig av handboken (H SAMBEF) som är ett stöd för att utveckla och vidmakthålla en generell förmåga till samarbete och befälsföring på gruppnivå i våra krigsförband. Handboken kan användas vid utbildning, övning och träning, men även i förbandets dagliga verksamhet.

– En revidering av H SAMBEF har aktualiserats av flera skäl, berättar Mikael Gudmundsson, MHS H/FMLOPE, huvudredaktör för handboken. 2014, när den förra versionen kom, såg både omvärlden och Försvarmakten annorlunda ut. Idag har vi fokus på både nationell förmåga och vår förmåga som kompetent allierad i Nato. Språk och bilder är nu anpassade efter dagens förutsättningar.

Det finns ytterligare en mycket viktig anledning. Mikael tillägger:

– En viktig målgrupp för handboken är instruktörer och befäl vid grundutbildning av krigsförbanden. Vi har andra styrningar i genomförande av grundutbildning idag jämfört med 2014.

Vad är nytt?

– Vi har till exempel ett helt nyskrivet inledande kapitel som ger ett sammanhang till övriga kapitel, förklarar Mikael. Vi tar utgångspunkt

i krigsförbandens uppgift och de extrema situationer som ska hanteras. Uppdragstaktiken är en del av detta. Flera kapitel är omarbetade och vi lyfter bland annat in betydelsen av etisk referensram, det vill säga betydelsen av att tillsammans samtala om vilka handlingar som är etiskt lämpliga och olämpliga för att lösa uppgifter i extrema situationer. Vi har också tillfört avsnitt om kamratskap och dess betydelse för att samarbetet ska fungera i gruppen, liksom ett avsnitt om att lära av erfarenheter, vilket är centralt för att gruppen ska utveckla förmågan att lösa sina uppgifter.

Sist, men inte minst, finns en bilaga som ger förslag på hur utbildning kan organiseras för att utveckla förmågan att samarbeta i grupper.

– Den ska vara ett stöd, betonar Mikael. Syftet med bilagan, men även hela handboken, är att den ska fungera som stöd genom praktiska anvisningar och beskrivningar.

H SAMBEF version 2.0 finns på intranätet EMILIA och kan beställas genom lokala beställningsrutiner.

Av: Charlotte Pettersson

F 7 I USA – UPPDRAGSPLANERING I NYA MILJÖER

Under juli deltog 73. Transportflygskvadronen på F 7 i den amerikanska övningen Storm Flag Pope på Pope Army Airfield i North Carolina. Syfte: Att träna flygbesättningar och certifiera förband ur den amerikanska armén för att bli insatsreda.

Övningen gav förutom erfarenheter i planeringsarbetet värdefulla tillfällen för flygbesättningar att träna moment som grusbanelandningar, fallskärmsfällningar av personal och materiel samt förbandsflygningar i större förband.

Det största planerade uppdraget innehöll tio flygplan varav åtta C-130 av olika varianter samt två C-17. Uppdragens komplexitet tillsammans med att flyga i en fiktiv hotmiljö, samt ett område med mycket flygtrafik ställde höga krav på samtliga besättningsmedlemmar.

En lyckad övning kräver mycket arbete för värnationen. Den amerikanska övningsledningen och stödorganisationer skapade goda förutsättningar för att den svenska styrkan skulle kunna arbeta effektivt.

Stödet utgjordes av allt från hjälp med hotellbokningar och hyrbilar till lån av lokaler och verktyg. I gengäld skapade Transportflygskvadronen fler övningstillfällen för den övade personalen samt en multinationell touch på övningen.

Av: Adam Hallgren

MILSTOLPE FÖR HELIKOPTER 14

Under 637 nådde helikopter 14 en ny milstolpe – nämligen 20 000 timmar i luften.

Foto: Jesper Moldvik

PRAKTIK PÅ STRIDSFLYG

På FMTS Grundläggande teknikavdelning, GTA, får blivande flygtekniker, i den kommande rollen, sina första möten med flygmaskiner. Kursutvärderingar brukar ge utbildningen lovord men med ett återkommande undantag: ”Vi vill gärna göra mer praktiskt på Gripen”. Nu har GTA fått inte mindre än två 39:or.

Nytt flygsystem till GTA:s flotta.

Utbildningen på GTA heter Flygtekniker B1.1 som enklast kan beskrivas som flygteknikernas grundkurs. Oavsett vilket flygplans- eller helikoptersystem de ska vidareutbildas på sen, läggs här grunden för fortsättningen. Teori blandas med mycket praktik med allt från el-system och motorlära till beväpning.

Viktigt är också att forma tankesätt och beteenden hos eleverna när de arbetar praktiskt i hangarerna. Ordning och reda är A och O. Konsekvenserna och riskerna som oordning kan innebära sätter sig fort hos eleverna som också snabbt blir bra på att följa instruktioner.

Grundidén för praktiken i hangar 81, är att verksamheten ska efterlikna delar av den dagliga verksamhetens på ett flygunterrållskompani. På detta sätt blir eleverna introducerade i detta arbetssätt tidigt.

– Ett flertal gånger har GTA också fått feedback från kompanierna att eleverna är redo när de kommer hem. Känns riktigt bra med ett kvitto på att vårt arbete ger resultat, säger Peter Löwgren, lärare på GTA.

För att kunna visa och låta eleverna prova att arbeta med olika varianter av till exempel landningsställ, finns också flera olika flygsystem i GTA:s hangarer. Där står nio SK60, två Viggen-plan, en helikopter 10, en helikopter 6 och två helikopter 9. Och nu också två Jas 39 Gripen i A-versionen.

– Här är tätt mellan flygmaskinerna och det är förstås ett fantastiskt problem med för många flyg, ler Peter Löwgren.

– Vi besökte vår avdelnings motsvarighet i Danmark. De hade ett F 16-plan som tömts på innehåll, en tom helikopter och tre motorer till sitt förfogande. Jag

visste inte riktigt hur jag skulle svara när de undrade vad vi hade att utbilda våra elever på.

Den som väntar på något gott

Arbetet att få Gripenplanen till GTA påbörjades redan för tio år sedan. Då anlände dessa två 39:or till FMTS och har stått hos FMTS Luftsystemavdelningen sedan dess. Men eftersom det finns mycket hemlig teknik i planen och att det inte fanns något avvecklingsbeslut på dessa individer, gick flytten till GTA trögt. För två år sedan gjordes ett nytt försök som startade med en skrivelse. Denna gång gick det bättre, även om planen fått tömmas på all hemlig materiel och motorerna borttagna. Trots det finns det ändå mycket som eleverna kan träna på planen, som att byta hjul, hänga på beväpning och ladda kanonen.

TP84 Herkules är ett lite för stort flygplan för GTA:s lokaler, men en motor från planet får plats.

Peter Löwgren vid ett en avdelningens senaste tillskott, Jas 39 Gripen.

– Vi har efter kontakt med TVK flyg faktiskt fått tag på en RM12-motor också, som nu står och väntar på att bli använd. Med den planerar vi att öva på motorbyte på 39:an. Viktigt att nämna är att de elever som ska genomföra motorbyte på 39, är de som inte ska arbeta på 39 i framtiden. På samma sätt görs motorbyte på helikopter. Vi vill ge en ökad förståelse för hur det ser ut i olika flygsystem, berättar Peter Löwgren och fortsätter:

– Vi har bra kontakt med TVK flyg och med flygverkstaden i Sätenäs. För dem har vi förklarat vilka grejer vi är intresserade av och de håller ett öga på om den materie-

len skulle dyka upp, så att vi kan använda den här istället för att bara kassera den.

Det gamla skolflygplanet SK60, är GTA:s favorit och det plan som det finns flest exemplar av på avdelningen.

– SK60 är ett perfekt plan att ha grundläggande utbildning på. Dessa innehåller både enkel teknik som är lätt att ta till sig, men även mer avancerade styrsystem så som det till jetmotorn.

De är till en del som en gammal Volvo 142; enkel teknik som går lätt att förklara och som är lätt att skruva på. Vi har också preparerat de flesta SK60 med inbyggda fel, som vi enkelt kan styra med hjälp av

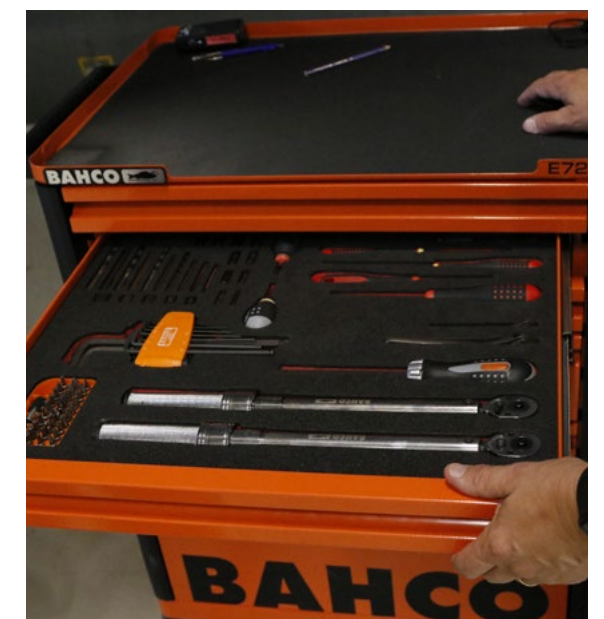
en knapptryckning. Ytterligare en fördel är att SK60 är inte så stora vilket gör att vi får plats med många av dem här, säger Peter Löwgren.

– JA37 Viggen har vi inte byggt in så mycket fel i, men de är väldigt bra när vi utbildar i att hänga på både jakt- och attack-laster. Och nu har vi tillgång till Gripen också, som är ett modernt flygsystem och det intresserar eleverna. Men den största fördelen med att ha olika system är att vi kan jämföra dem med varandra och skapa en bättre förståelse för eleverna, avslutar Peter Löwgren.

Av: Christian Lövgren

Dolt under vingen på ett av SK60-planen har lärarna byggt in en kontrollpanel med fel som kan kopplas på och av med en knapptryckning.

Japp, ordningssinnet hos eleverna har satt sig. De har nu gjort fyra av tio veckors praktik i GTA:s hangarer.

FRAMTIDSSÄKRAD UTBILDNINGSMILJÖ

En modern utbildningsanläggning, redo att möta Försvarmaktens kommande utbildningsbehov står nu redo för kompetensutveckling inom flygteknisk verksamhet. Den nya byggnaden är nu officiellt överlämnad till Försvarmakten och står rustad för nästa generations utbildning och kommande flygsystem med en ökad digitalisering och flexibla lärmiljöer.

I december 2024 slogs släggan i väggen för att riva den gamla byggnaden som var från 1940-talet. Nu står den nya byggnaden klar, redo att utbilda för flyg- och helikoptertekniker.

– Det är ett stort lyft för verksamheten och jag ser fram emot att följa utbildningen här. Vi kan utbilda fler elever och de tekniska lösningarna ger oss helt andra möjligheter att utveckla utbildningen såväl digitalt och tekniskt som pedagogiskt, berättade Peter Nilsson, förbandschef vid Försvarmaktens tekniska skola som sedan årsskiftet är en del av Flygvapnet.

Ökad förmåga och operativ effekt

Byggnaden är ett efterlängtat tillskott för FMTS men den är också ett tillskott för Flygvapnet och dess partners operativa effekt. Utbildningen för flyg- och helikoptertekniker innehåller mycket teori och många timmars praktik. Med de nya tekniska lösningarna är det möjligt att göra praktiska delar interaktivt och sedan genomföra praktik på fysiska flygplan eller helikoptrar i hangarerna.

Fortifikationsverket, med projektledaren Kenny Störsjö, lämnade över byggnaden till Försvarmakten och FMTS vid en invigningsceremoni.

– Från de första ritningarna till en färdig byggnad har det varit en resa som krävt samarbete, tålamod och många kloka beslut. En byggnad är mer än väggar, tak och teknik. Det är människorna som fyller den med innehåll som gör den levande. Här ska elever och medarbetare mötas, lära, utvecklas och skapa nya möjligheter, sade Kenny i sitt överlämningsstal.

Engagerade medarbetare

Hur byggnaden skulle se ut och var lektionssalarna skulle placeras har engagerat några av medarbetarna vid Luftsystemavdelningen. Den första idén och skissen ritades i det gamla fikarummet.

– Det är vårt driv och engagemang för verksamheten som ligger till grund. Vi har varit delaktiga genom hela projektet och att i dag se byggnaden stå klar är stort, berättar Anders Olsson, en av de engagerade medarbetarna. Vi har tagit ett kliv på 80 år och har en modern och framtidssäkrad utbildningsmiljö att arbeta i.

– Det här är en viktig och glädjefylld dag för FMTS, en modern utbildningsanläggning för framtiden som ökar vår förmåga och stärker Flygvapnet, avslutar Peter Nilsson.

Text: Åsa Eriksson Foto: Christian Lövgren

SOLDATER RÄDDADE LIV

Vad som skulle bli en trevlig lunch på stan med kollegorna förvandlades snabbt till en situation på liv och död när ett alarm om hjärtstopp dök upp i mobilen.

Under en förmiddag skulle kollegorna Melker och Ebba från Helikopterflottiljens grundutbildningskompani möta upp sin kollega Jakob för en lunch innan de skulle genomföra ett utbildningspass.

– På väg in mot stan så börjar våra mobiler tjuta om ett hjärtstopp 200 meter därifrån, och vi åker dit direkt, säger Melker. På plats utanför springer Melker och Ebba mot huset medans Jakob åker och hämtar hjärtstartare. De bankar på den låsta dörren. Innan de hinner agera på tankarna att krossa ett fönster kommer en kvinna och öppnar dörren.

– Hon är helt förtvivlad och gråter, men visar oss in till hennes man som ligger livlös i badrummet.

Melker tar över kvinnans telefon för att prata med SOS alarm och försöker samtidigt lugna kvinnan. Ebba börjar omhänderta mannen.

Mannen andas inte och har ingen puls – inga livstecken finns. Ebba agerar fort och påbörjar HLR direkt.

– Jag hinner göra en kompression, och

då är det som att hela hans kropp suger in luft och han vaknar till.

Mannen har rosslig andning och faller in och ur medvetandet. Ebba lägger honom i stabilt sidoläge och fortsätter omhändertagandet. Melker försöker ge information till SOS alarm samtidigt som kvinnan är övertygad om att hennes man inte ska överleva.

Under tiden som det här sker har Jakob åkt förbi både det lokala vårdboendet och ICA i jakt på en hjärtstartare, där tyvärr ingen fanns att finna.

– Jag avbryter letandet när jag möter ambulansen och följer efter den direkt. På plats följer jag med ambulanspersonalen upp, som direkt tar över omhändertagandet. vi sitter ett tag och pratar med kvinnan innan ambulanspersonalen kommer och tar över, säger Jakob.

Kort därefter avviker Ebba, Melker och Jakob från platsen. Innan de lämnar hinner de se att mannen med stöd kan gå ut från badrummet.

Melker gjorde sin värnplikt som rädd-

ningssoldat, Ebba som sjukvårdsgruppchef och Jakob som mekaniker, samtliga på Helikopterflottiljen.

– Det fanns aldrig någon tvekan, man agerade direkt. Det var som att man gick in i samma läge som under sjukvårdsmomenten under värnplikten, säger Ebba.

Efter omhändertagandet kontaktades flottiljen för att senarelägga den HLR-utbildningen för nyanställda som Ebba och Melker skulle genomföra efter lunchen i sin roll som HLR-instruktörer.

– Det var hela anledningen att vi hade åkt in till Malmslätt från Kvarn. Vi hade förberett utbildningen på förmiddagen. Jag har nog aldrig varit med om en utbildning som eleverna tog så seriöst, säger Melker.

IBSS på Helikopterflottiljen kommer inom kort att ha hjärtstartare i varje fordon. Ebba, Melker och Jakob tipsar alla om att ha SOS alarm 112-appen i sina mobiler.

Mannen fick lämna sjukhuset och har idag kommit hem igen.

Av: Jesper Moldvik

NORDISKT UTBILDNINGS-SAMARBETE TAR NÄSTA STEG

Genom gemensam utbildning stärks de nordiska flygvapnens förmåga att verka tillsammans. Ytterst handlar det om Flygvapnets operativa förmåga och om ett starkare nordiskt försvar.

Nyligen samlades representanter från de nordiska flygvapnen i Bodø inom ramen för Nordic Air Power. Från Luftstridsskolan deltog bland andra Magnus Jernberg, tidigare utbildningsledare, och Flygvapnets nya utbildningsledare Karin Stenbergh. Fokus låg på hur de nordiska länderna kan utveckla ett ännu närmare samarbete inom utbildning och träning.

– När vi utbildar tillsammans bygger vi inte bara kompetens. Vi bygger också förtroende och förståelse för varandras arbetssätt. Det gör oss bättre rustade att agera tillsammans – i fred, kris och krig, säger Karin Stenbergh.

Från idéer till konkreta lösningar

Det nordiska samarbetet är i sig inget nytt. Danmark, Finland, Norge, Island och Sverige har under lång tid samarbetat inom flera områden. Men när säkerhetsläget förändras och kraven på gemensam förmåga ökar blir det allt viktigare att också utbildningssystemen hänger med och under det senaste året har arbetet gått från idéer och ambitioner till konkreta aktiviteter. Bland annat har en Nordic Education Summit arrangerats. Den första flygvapenupplagan av NOCA (Nordic Cadet Meeting) har gått av stapeln i Uppsala – där får framtidens officerare genom seminarier, idrottstävlingar och sociala aktiviteter möjlighet

att lära känna varandra och bygga relationer som följer med långt in i karriären. Läs mer om det på sidan 24.

Dessutom finns ett gemensamt nordiskt digitalt utbildningssystem på plats, som skapar möjligheter att dela digitala utbildningar och utbildningsmaterial mellan länderna.

Ett annat viktigt steg har varit ett nordiskt hackaton med fokus på frågan: Hur ska vi utbilda våra officerare om Norden befinner sig i krig? Arbetet resulterade i ett koncept för ett gemensamt och modulärt nordiskt officersutbildningssystem där utbildning och operativ tjänst kan kombineras.

En gemensam utbildning – för en gemensam förmåga

På längre sikt är ambitionen att de nordiska flygvapnen ska kunna utveckla ett mer sammanhängande utbildningssystem. Det kan innebära fler möjligheter att utbilda sig i ett annat nordiskt land, att lärare och specialistkompetenser delas och att utbildningar i större utsträckning kan erkännas mellan länderna.

Arbetet fortsätter nu med att utveckla de gemensamma strukturerna och omsätta årets initiativ till långsiktiga lösningar.

Genom att utbilda tillsammans kan de nordiska flygvapnen skapa större effekt än vad varje land kan åstadkomma på egen hand. Det nordiska samarbetet är därför inte bara en utbildningsfråga – det är en viktig del av vår gemensamma säkerhet och försvarsförmåga.

Text: Charlotta Wall Foto: Martin Almroth

FLYGVAPNETS FÖRSTA NORDISKA KADETTKURS

Nya vänner, nya kontakter och en starkare känsla av vad det nordiska samarbetet kan bli. När 180 kadetter från de nordiska flygvapnen samlades i Uppsala för en ny kadettkurs (NOKA på svenska) stod gemenskapen och det nordiska samarbetet i centrum.

Flygvapenchef Jonas Wikman var på plats vid invigningen och under en högtidlig ceremoni hälsade han kadetterna välkomna.

– Det här är en stor dag för mig. NOKA 26 markerar ytterligare ett viktigt steg i det nordiska samarbetet och om det är något jag vill att ni ska prioritera extra mycket under dessa dagar så är det vänskapen, sa Jonas Wikman till de deltagande kadetterna.

Sedan tidigare har NOKA genomförts inom både marinen och armén. Under förra året väcktes idén om att skapa ett särskilt nordiskt möte för flygvapenkadetter, inom ramen för Nordic Air Power (NAPC). Sverige tog på sig att planera och genomföra den första kursen.

– Jag är oerhört tacksam och stolt över den insats som utbildningsenheten gjort i att förverkliga NOKA. Det kommer att göra våra flygvapen mycket starkare tillsammans, säger Carl Bergqvist, chef på Luftstridsskolan.

Genom seminarier, idrottstävlingar och sociala aktiviteter har framtidens officerare fått möjlighet att lära känna varandra och bygga relationer som kan följa med långt in i karriären.

– En stor del i arbetet framåt i NAPC bygger på att våra officerare, men egentligen all personal, lär sig att arbeta tillsam-

mans så att NAPC blir en helt naturlig del av vår vardag i Flygvapnet, säger Erik Hedman vid utbildningsenheten på Luftstridsskolan och en av de ansvariga för NOKA 26.

De tre delarna av NOKA ger olika möjligheter till möten för kadetterna. Veckan innebär även möjligheter att få en bättre förståelse för de andra nordiska flygvapnen och göra samarbetet till något mer än ett begrepp.

– Vi har fått göra mycket tillsammans och samtidigt haft väldigt roligt. Det har varit ett bra tillfälle för oss som framtida

kollegor att träffas både i formella och informella sammanhang. Det ger oss ökad förståelse för hur de olika skolorna och flygvapnen arbetar. Det handlar om att upptäcka skillnader men också se hur lika vi faktiskt är, säger en av kadetterna från Danmark.

NOKA 26 avslutades med en bal på Uppsala slott där kadetterna fick möjlighet att runda av veckan tillsammans. Nu är ambitionen att NAP NOKA återkommer varje år och fortsätter ge framtidens nordiska officerare möjlighet att mötas och bygga relationer att ta med sig.

Text: Charlotta Wall Foto: Martin Almroth, Ludvig Vennevold

GRIPEN I HISTORISK FLYGNING ÖVER PARIS

Inför årets franska nationaldagsfirande den 14 juli hade Frankrikes president Emmanuel Macron bjudit in ett 30-tal länder för att visa symbolisk enighet, däribland Sverige. Flygvapnet representerades av Skaraborgs flygflottilj F 7 och kapten Patrik "Leaker" Lange som fick som den stora äran att som första svensk flyga över Paris den 14 juli under den årliga militärparaden.

Piloten Patrik "Leaker" Lange över passage La Défense i formation.

Flygtekniker från 11. Flygunderhållskompaniet fanns på plats på Base Aérienne 133 Nancy-Ochey och löste snabbtänkningen innan hemflygning. Lange fick sitta kvar under tiden och kommunicerade skriftligt. Foto: Gustav Ramqvist

RUGBY-MATCH

F 16 var representerat både på planen och vid sidan av den när Sveriges damlandslag i rugby mötte den franska marinens lag på Stockholms stadion den 12 september. Matchen spelades som en del av franska marinens 400-årsjubileum. Foto: Pelle Sten

USA FIRADE 250 ÅR

Den fjärde juli deltog Flygvapnet genom 73. Transportflygskvadronen med en TP84 Hercules i nationaldagsfirandet av USA 250 år. Sammanlagt var det runt 200 flygplan och helikoptrar från åtta nationer, som genomförde överflygningen över Hudsonfloden.

New York från rampen på vår TP 84 Hercules.
Foto: 73. Transportflygskvadronens besättning/Skaraborgs flygflottilj

BALTIC EXPRESS

Flygvapnet och Marinen har tillsammans med danska Försvarsmakten deltagit i den inledande fasen av Joint Expeditionary Force (JEF) operationen Baltic Express. Operationen fokuserade på att möjliggöra och säkra transporter över Östersjön.

CAOC BODÖ LEDDE RAMSTEIN FLAG

Mindre än ett år efter att Natos gemensamma luftoperationscentra, Combined Air Operations Centre (CAOC) Bodö, aktiverades ledde den en av alliansens största flygövningar, Ramstein Flag 26. Ledningscentralen där svensk personal ingår ansvarade för att planera och koordinera övningen i Natos nordligaste operationsområde.

Under två intensiva veckor ansvarade CAOC Bodö för planering, ledning och koordinering av övningsverksamhet i området Nordkalotten. Området är av stor strategisk betydelse för Nato, inte minst genom Finlands cirka 130 mil långa land-

gräns mot Ryssland samt Östersjöns viktiga sjöfart – och handelsleder. Runt 200 flygande enheter och 18 allierade nationer samlades under övningen för att stärka Natos samlade förmåga från Norra Norge till Spaniens sydkust.

Övningen visar flygstridskrafternas kapacitet till snabb respons som en del av Natos kollektiva försvar i ett artikel 5-scenari. Vi har verkat som ett luftförsvar i norra Norden och tillsammans med våra allierade har vi stärkt Natos samlade förmåga i ett strategiskt viktigt område.

Flygvapenchef Jonas Wikman

HOST BASE SUPPORT PÅ NORRBOTTENS FLYGFLOTTILJ

Flygvapnet deltog med stridsflyg, transportflyg, helikoptrar och markförband som till stor del baserade på Norrbottens flygflottilj (F 21). På flottiljen huserade även flertalet internationella förmågor så som franska Rafale och Mirage, tjeckiska Jas 39 Gripen och för första gången landade Natos E-3A AWACS (Airborne Warning and Control System) på svensk mark.

Norrbottens flygflottilj deltog med två stridsflygdivisioner samtidigt som flottiljen utövade Host Base Support för allierade förband. Med det menas att flygförband från Tjeckien och Frankrike samt DACCC, en ledningsenhet ur Natos hemmaförband i Italien baserar på flottiljen under övningen. Host Base Support är lika viktigt att träna som kriget i luften.

Överste Peter Greberg

DET MEST AMBITIÖSA GENOMFÖRANDET AV RAMSTEIN FLAG HITTILLS

Flygvapnet deltog med stridsflyg, transportflyg, helikoptrar och markförband som till stor del baserade på Norrbottens flygflottilj (F 21). På flottiljen huserade även flertalet internationella förmågor så som, franska Rafale och Mirage, tjeckiska Jas 39 Gripen och för första gången landade Natos E-3A AWACS (Airborne Warning and Control System) på svensk mark.

JAS 39, TP 84 HERCULES – OCH GÄSTER

RIKSVÄGSLANDNINGAR 2026

F 7 har i år genomfört träningar i start och landning på riksväg 44 med stridsflyg, transportflyg samt gästande förband. I augusti deltog transportflygförband från Danmark, Frankrike, USA och BATS, ett fransk-tyskt flygvapensamarbete.

I dagsläget finns det två sträckor på 44:an som används för start och landning.

– Genom att kontinuerligt träna på riksvägslandning fördjupar vi vår förmåga att kunna genomföra flygverksamhet från alternativa start- och landningsplatser. Att dessutom bjuda in andra nationer till träningen ger oss samtidigt möjlighet att utbyta erfarenheter och skapa sam- syn kring hur vi genomför den här typen

av verksamhet, säger förvaltare Mats Andersson, chef för utvecklingssektionen på Transportflygskvadronen.

För stridsflygets del genomförde F 7 utöver start och landning även rörlig klar- görning, bland annat i bergsfickorna vid Gammelstorp. Det ingick i slutövningen för våra värnpliktiga från Flygunderhållskom- paniet i våras.

Riksvägslandningarna utgör träning

som på sikt ska bli vardag. Att ha stor rör- lighet och kunna verka från olika platser är en viktig förmåga för Flygvapnet och För- svarsmakten

Text: Annika Beijbom Foto: Clara Karlsson

FRAMGÅNG FÖR FLYGTEKNISK BATALJON

Sommaren 2023 fick Flygteknisk bataljon på F 17 i order att på kort tid upprätta en helt ny flygverkstad. Eftersom resurserna var knappa behövdes en rejäl kraftansamling från hela bataljonen. Det blev starten på en framgångsrik resa med kraftigt ökad rekrytering och expanderad verksamhet.

Johan Lejon, kompanichef för Flygverkstaden, och Christian Bertilsson, dåvarande chef för Flygteknisk bataljon, är nöjda över den positiva utvecklingen

För tre år tog Christian Bertilsson över som chef för dåvarande Flygunderhållsenheten, numera Flygteknisk bataljon. Samtidigt kom en order om att bygga upp en flygverkstad från grunden, där reparationer och underhåll på Jas 39 Gripen skulle kunna utföras.

– Det var inte många som trodde att vi skulle klara att öppna inom de två år vi hade till förfogande. Vi hade inga lokaler och tillväxten var vikande. Men tack vare en stark beslutsamhet och innovativt tänkande, lyckades vi ha verkstaden i full gång inför invigningen, säger Christian Bertilsson.

Den första utmaningen var att rekryte-

ra arbetskraft till det nya flygverkstadskompaniet.

– Vi började med att anställa drivna nyckelpersoner, eftersom ett gott ledarskap är en förutsättning för att lyckas. I rekryteringen använde vi begreppet nybyggaranda för att visa på möjligheten att vara med att påverka.

Samtidigt började arbetet med att skapa en lönebild som matchade regionens och att fördjupa samarbetet med de flygtekniska skolorna.

– Istället för att endast göra enstaka besök i skolorna bjöd vi in eleverna till mörkerflygning för att de skulle få en uppfatt-

ning om Flygvapnet och skapa en relation till oss. Det ledde till att fler började söka sig till F 17, säger Christian Bertilsson.

Personalstyrkan ökade i rekordfart

Efter ett år hade arbetet med flygverkstaden tagit ordentlig fart. Bataljonens självförtroende stärktes och kulturen formades till att ha fokus på utveckling, där idéer och initiativ uppmuntrades. Även den befintliga personalen började rekrytera vänner och framgången smittade av sig på de andra kompanierna i bataljonen som också började växa.

– I dag har personalstyrkan ökat med drygt en tredjedel. Avgångarna har minskat till att endast innefatta naturliga, så som ändrad befattning eller pension, säger Christian Bertilsson.

Bataljonen har även fått fler komplexa uppdrag. Bland annat har dubbla värnpliktsomgångar inrättats och förra året medverkade kompanierna i en insats i Polen. Trots den höga operationstakten har bataljonen lyckats växa utan att kompromissa med varken säkerhet eller kvalitet, menar Christian Bertilsson.

–Eftersom avvikelserapporteringen inte har förändrats visar det på att processerna fungerar och att ledningen har klarat av ex-

Upprättandet av flygverkstaden blev startskottet för bataljonens expansion och en utveckling där framgång föder framgång.

pansionstakten. Vi har mycket kompetenta chefer med stor erfarenhet gällande skarp verksamhet och en framsynthet kring vikten av dubbla värnpliktsomgångar.

Framgångsfaktorer dokumenteras

Christian Bertilsson har nyligen sammanställt bataljonens utveckling i en rapport som visar att ett tydligt ledarskap – från flygvapenchefen ner till troppchefer – har spelat en stor roll för framgången. Även en vilja till utveckling, tillåtande verksamhetskultur och meningsfulla uppdrag med tydliga mål ses som viktiga framgångsfaktorer. – Det som ändå har varit avgörande för den snabba expansionen är att vi har haft ett operativt fokus och innovativt tänkande. Nu fokuserar vi på att omhänderta den positiva utvecklingen, samtidigt som vi fortsätter att utvecklas, säger Christian Bertilsson.

– I slutändan handlar allt om att skydda vår kärnverksamhet – att kunna leverera operativ Jas 39 Gripen varsomhelst och närsomhelst.

Av: Caroline Åkeborn

För att bibehålla organisationskulturen jobbar Flygteknisk bataljon med att erfaren personal ska överföra arbetssätt och värderingar till nyanställda.

Rekryteringen på Flygteknisk bataljon har ökat kraftigt och speglar samhället på ett representativt sätt gällande kön, ålder och bakgrund.

SAMARBETE MED REGIONEN – ÖVAR BLODTAPPNING

Ett framgångsrikt samarbete har startat mellan F 17 och Region Blekinges blodcentral som ska öka förmågan att tappa blod. Samarbetet ger sex sjuksköterskor på flottiljen möjlighet att öva blodtappning, samtidigt som de tillför extra resurser till blodcentralen.

Desirée Ohlsson är tjänstegrensföreträdare sjukvård på F 17 och initiativtagare till projektet som startade i mars. Bakgrunden är Försvarmaktens satsning på egen blodförsörjningsförmåga, där blodtappning är ett av momenten som ska kunna genomföras inom den egna organisationen.

– I väntan på att våra lokaler på försvarshälsan godkänns för blodtappning ville vi kunna öva för att vara redo när infrastrukturen väl är på plats. Vi undersök-

te därför möjligheten att få öva på blodcentralen, som vi redan har ett upparbetat samarbete med gällande blodförvaring, säger Desirée Ohlsson.

Projektet innebär att sjuksköterskor från försvarshälsan och sjukvårdsplutonen får öva blodtappning på civila blodgivare varsin förmiddag i månaden. Även på blodcentralen ser man fördelar med samarbetet. Det berättar Sofia Runfelt, som är sjuksköterska på blodcentralen och ansvarig för blodframställningen i Karlskrona.

– De förmiddagar som F 17:s personal övar här kan vi frikoppla personal från blodgivningen som kan göra andra nödvändiga arbetsuppgifter. Dessutom får vi ett erfarenhetsutbyte och ser det som en stor fördel att flottiljens sjuksköterskor skulle kunna täcka upp vid en större kris, säger hon.

Breddar kompetensen

För att få lov att öva på blodcentralen behövde F 17:s sjuksköterskor gå en utbildning i FM blodverksamhets regi, samt

Vid en blodgivning tappas 4,5 deciliter blod på 5 till 15 minuter.

lära sig den civila styrningen. Utbildningen skedde tillsammans med personal från blodcentralen, eftersom utrustningen mellan den civila verksamheten och Försvarmakten skiljer sig åt.

Åsa Davidsson är en av de sjuksköterskor vid F 17:s sjukvårdspluton som deltar i projektet.

– Det var mycket regelverk att lära sig, men det känns bra att ha breddat kompetensen. Att tappa blod var en helt annan specialitet än vad jag tidigare har jobbat med. Dels att bekanta sig med den utrustning som används, men också mötet med friska blodgivare, säger hon.

Blod vid insats – personal kan bidra

Framöver ska alla legitimerade sjuksköterskor på F 17 kunna tappa blod i försvarshälsans lokaler, som har verksamhetsanpassats och väntar på ett godkännande. Blodet ska kunna användas vid insats eller om en akut situation uppstår.

– Samarbetet gör också att vi kommer att kunna rekrytera blodgivare från F 17 som via blodcentralen blir godkända och registrerade. Det är en stor fördel om behovet uppstår, då vi vet vilka som snabbt kan kallas in. Det finns många potentiella blodgivare på F 17 som inte känner till det här projektet och kan stötta verksamheten. Vi kommer att meddela när ansökan som blodgivare öppnar, säger Desirée Ohlsson.

Nästa steg framåt

I dag finns det ett samarbete med blodcentralen även vid övningsverksamhet. Det innebär att F 17:s sjukvårdare kan hämta etiketter och påsar innehållande övningsblod hos blodcentralen för att öva på den rutin som kan uppstå vid ett skarpt läge. Nästa steg i att öka förmågan hos F 17:s sjukvårdspersonal blir en ny formell utbildning i att ge blod som arrangeras av FM blodverksamhet vecka 42.

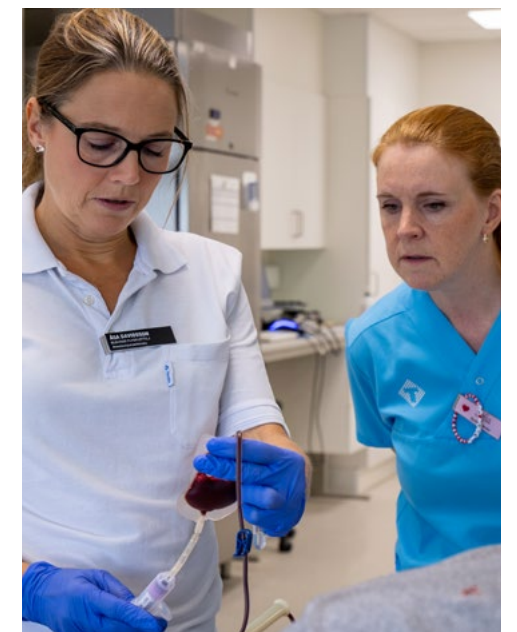
Av: Caroline Åkeborn

Åsa Davidsson är en av de legitimerade sjuksköterskor från F 17 som breddar kompetensen i såväl blodtappning som att ge blod.

F 17:s sjuksköterska Åsa Davidsson stöttas vid blodtappningen av sjuksköterskan Sofia Runfelt, som ser till att alla regler på blodcentralen efterföljs.

Cirka 500 besökare passerar varje dag Natohögkvarteret i Bryssel – ena dagen HSOU, nästa dag ÖB.

GEMENSAMMA OPERATIONER I FOKUS FÖR HSOU

Efter ett fördjupande skede inom egen försvarsgren under våren återvände eleverna på den högre specialistofficersutbildningen (HSOU) till MHS H för ett fem veckor långt avslutande syntesskede. Fokus var gemensamma operationer i en Natokontext.

Utbildningsmetoden varierade mellan egenstudier, föreläsningar, ett APPEX i operationsplanering i ett internationellt scenario, och en avslutande fältövning i Belgien.

– Syntesen var ett bra sätt att knyta ihop säcken för den här utbildningen, konstaterar Maria Wasall, då elev från F 7, nu förvaltare på FS. Det var naturligtvis jättekul att samlas igen efter vårens försvarsgrensskede, men också verkligen givande att få

lösa en konkret planeringsuppgift och behöva samarbeta ordentligt över försvarsgrensgränser. Sammantaget fick vi en god förståelse för den operativa nivån och dess planeringsprocess.

Nu även besök i Natos politiska högkvarter

Nytt för i år var bland annat att besöken på olika staber i Natos ledningsstruktur under den avslutande fältövningen i Belgien ut-

Maria Wasall med kurskamrater i Waterloo.

ökats med ett besök på Natos högkvarter i Bryssel, där bland annat det högsta politiska beslutande organet inom Nato, NAC (North Atlantic Council), finns.

– Nu får vi en röd tråd i dessa besök från den politiska, militärstrategiska och operativa nivån inom Nato, berättar Andreas Persson, övningsledare på MHS H för fältövningen i Belgien. Vi hoppas nu kunna följa hur politiska målsättningar inom Nato omsätts till effekt inom alliansen, och hur Sveriges bidrag ser ut i detta.

Lejonkullen. Historical Office SHAPE guidade HSOU genom händelserna vid slaget vid Waterloo med fokus på allianser.

Lär av historien

Under fältövningen ingick också några militärhistoriska moment med besök vid det legendariska fortet Eben emael och Waterloo där eleverna fick reflektera över viktiga krigsvetenskapliga begrepp som följt dem under hela HSOU, till exempel betydelsen av överraskning.

Ständiga anpassningar för att vara relevant

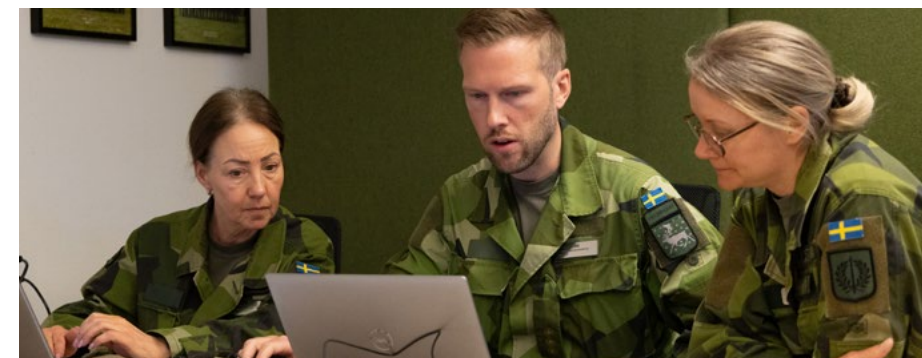
Mycket händer i en orolig omvärld. Förutsättningar förändras snabbt, ända från säkerhetspolitisk nivå ner till stridstekniken på slagfältet.

– Vi försöker ständigt anpassa oss till omvärldsläget när det gäller den här kursen, sammanfattar Viktoria Renérius, kurschef för syntesen och den avslutande krigsvetenskapliga kursen i gemensamma operationer på MHS H. Vi vill ligga i framkant och ge eleverna det absolut senaste.

Av: Charlotte Pettersson

Eben emael – tyska fallskärmstrupper genomförde under andra världskriget en mycket spektakulär och överraskande operation där de med hjälp av glidflygplan och nya vapen med riktad sprängverkan intog det belgiska fortet.

APPEX Stormbreaker. Eleverna fokuserade, under handledning av bland annat kurschef Viktoria Renérius, på att inom ramen för en Joint Operation Planning Group (JOPG) analysera en uppgift från ett strategiskt högkvarter enligt Natos operativa planeringsprocess.

NYA FÖRVALTARE REDO FÖR NYA UTMANINGAR

I slutet av maj utnämndes 40 nya förvaltare av Försvarsmaktens utbildningschef Jonas Hård af Segerstad vid en värdig examensceremoni på Militärhögskolan Halmstad. Den högre specialistofficersutbildningen (HSOU) har inneburit ett år av stark gemenskap, omfattande erfarenhetsutbyte över försvarsgrensgränser, men också ett rejält lyft mot nya kunskapsnivåer.

HSOU har som tidigare inletts med en försvarsmaktsgemensam termin på MHS H under hösten för att sedan följas av ett fördjupande försvarsgrensskede under våren. I år har utbildningen avslutats vid MHS H med ett förlängt syntesskede jämfört med tidigare år där man nu fokuserat mot operationsplanering i en Natokontext. Ett önskemål som framkommit under en nyligen genomförd översyn av HSOU. Allt för att de nya förvaltarna ska få bästa möjliga förutsättningar att verka i nya befattningar genast efter utbildningen, alternativt längre fram i yrkeslivet.

– Jag kommer att ha stor nytta av den

kunskap och förståelse jag fått för den operativa nivån direkt i min nya befattning, berättar Maria Wasall, tidigare ställföreträdande stabschef på F 7, nu förvaltare till stabschefen på Flygstaben.

HSOU – unik möjlighet som blir det du gör det till

Men det finns en sak som övertrumfar allt annat på HSOU – den gemenskap och det nätverk som skapats mellan de blivande förvaltarna under utbildningen. Något annat som uppskattats är själva möjligheten att få satsa på sin egen utveckling, och att få till sig det senaste i Försvarsmakten.

– Att få möjligheten att fokusera på sig själv och sin egen läroprocess i nästan ett helt år är lyxigt som helst, sammanfattar Maria. Jag vill särskilt lyfta vårens försvarsgrensskede luft. Det är nog den bästa utbildningen under hela min karriär i Försvarsmakten. Föreläsarna har levererat på otroligt hög nivå och med en viktig transparens. Vi har verkligen fått kunskap om det aktuella läget i flygvapnet, vilket ger ett bra utgångsläge för starten i min kommande befattning.

Text: Charlotte Pettersson Foto: Sofia Svensson

JÄMSTÄLLDHET OCH JÄMLIKHET – EN DEL AV VÅR OPERATIVA FÖRMÅGA

Torsdagen den 10 september genomfördes Flygvapnets årliga jämställdhetsseminarium, som i år arrangerades av F 16 på Arlanda.

Under en heldag varvades föreläsningar med workshops och gemensamma diskussioner. Seminariet sändes också live till Flygvapnets förband.

Ställföreträdande flygvapenchef Niclas Magnusson inledde dagen med att sätta jämställdhet och jämlikhet i ett tydligt verksamhetsperspektiv. Han betonade att frågorna både handlar om att människor ska bedömas utifrån sin kompetens och om Flygvapnets förmåga att rekrytera, behålla och använda rätt kompetens.

– Jämställdhet och jämlikhet är inte frågor vid sidan av vår operativa förmåga. De är en del av vår operativa förmåga, sa Niclas Magnusson.

En återkommande del i talet var betydelsen av kultur, tillit och det som sker i vardagen. En organisation där människor vågar säga ifrån, påpeka fel och använda sin kompetens fullt ut blir också bättre

rustad för sin uppgift. Magnusson lyfte samtidigt både chefers och medarbetares ansvar för att reagera när något inte blir bra.

– Kultur är inte någonting vi har. Kultur är någonting vi gör. Varje dag.

Under dagen föreläste även Sveriges Kvinnoorganisationer om jargong, normer och minoritetspositioner på arbetsplatsen. De belyste hur jargong kan skapa gemenskap, tillit och underlätta kommunikationen – men också hur den kan bli exkluderande och bidra till en tystnadskultur. Särskilt betonades betydelsen av att löpande prata om samtalsklimatet och vara uppmärksam på vilka som sätter normen i en grupp.

Deltagarna fick under seminariet arbeta vidare med frågorna i workshops och diskutera hur var och en kan bidra till en arbetsmiljö där fler kommer till tals och

där det finns utrymme att säga ifrån.

Ett genomgående budskap för dagen var att förändring inte bara sker genom styrningar och handlingsplaner, utan genom de små handlingarna i den dagliga verksamheten.

Seminariet genomfördes vid Arlanda och kunde följas på plats och via live-sändning vid Flygvapnets förband. Årets genomförande riktade sig mot första linjens chefer.

Av: Kristoffer Olofsson

INRYCK I FLYGVAPNET

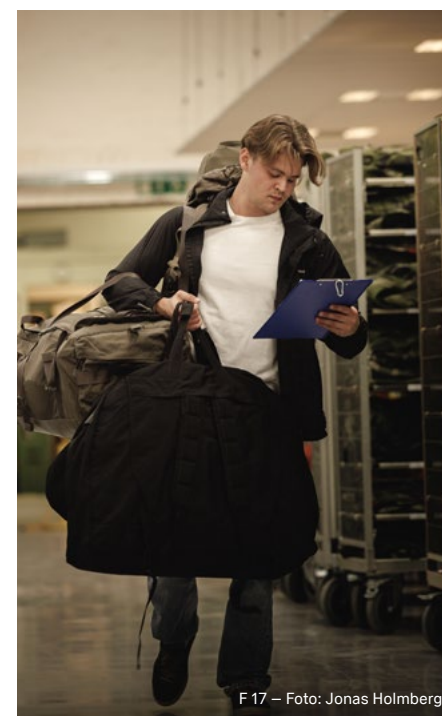
Under sensommaren och hösten ryckte cirka 1 000 värnpliktiga in på Flygvapnets flottiljer. Nu väntar en period präglad av utbildning, disciplin, gemenskap och utveckling – där varje individ får möjlighet att växa in i sin roll och bidra till Sveriges försvar.

F 17 – Foto: Jonas Holmberg

Hkpflj – Foto: Josephine Björk

F 17 – Foto: Jonas Holmberg

FMFS – Foto: Christian Lövgren

F 21 – Foto: Jesper Sundström

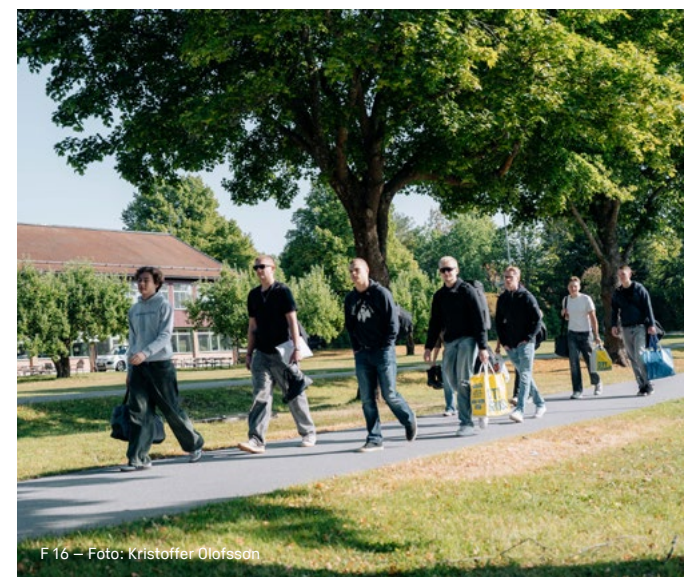
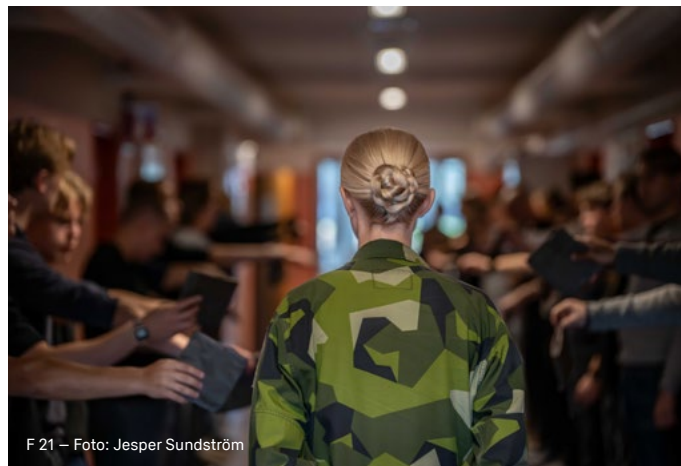
Hkpflj – Foto: Jesper Moldvik

FMFS – Foto: Christian Lövgren

F 21 – Foto: Jesper Sundström

NYTT STATSFLYG HAR LANDAT

Den 1 juni överlämnades det nya statsflyget Transportflyg 106 till Flygvapnet. Det nya statsflygplanet ökar förmågan att snabbt och säkert genomföra strategiska persontransporter – en viktig del i att säkerställa att Sveriges högsta ledning kan förflyttas under alla förhållanden.

Det moderna flygplanet Bombardier Global 6500 (TP 106) ersätter statsflygets nuvarande system – Gulfstream IV (TP 102C) och Gulfstream G550 (TP 102D).

Den 1 juni genomfördes den formella överlämningsceremonin vid Upplands flygflottilj, F 16. Försvarets materielverk överlämnade flygplanen till flygvapenchefen Jonas Wikman som därefter överlämnade det till Mattias Ottis, chef för Skaraborgs flygflottilj (F 7). Flygplanen kommer opereras av 75:e statsflygsskvadronen som tillhör F 7 men är placerade på Arlanda flygplats.

– Den 75:e statsflygsskvadronen är ett krigsförband och måste ha förmågan till säker transport av rikets ledning, globalt och under förhöjda hotnivåer. Med TP 106 tillförs de ny mycket ändamålsenlig materiel. En av Försvarmaktens uppgifter är att skydda Sveriges handlingsfrihet mot militära och politiska påtryckningar, därför är strategiska persontransporter av den högsta ledningen en prioriterad uppgift, säger flygvapenchef Jonas Wikman.

Införandet av TP 106 innebär en standardisering av flygflottan med flera viktiga fördelar. Genom att alla piloter och tek-

niker utbildas på samma flygplanstyp kan personalresurser planeras och nyttjas mer flexibelt. Det underlättar även vid tekniska byten av flygplan inför en flygning – samma besättning kan användas oavsett vilket flygplan som genomför uppdraget.

Parallellt med införandet av TP 106 genomför Försvarmakten även införandet av S 106 (GlobalEye), ett avancerat radarspanningssystem baserat på samma Bombardierplattform. Den gemensamma plattformen möjliggör samutnyttjande av teknisk personal, utbildning och reservdelar, vilket ytterligare stärker beredskapen. ►

Carl-Fredrik Edström, verksamhetschef vid Försvarets materielverk lämnade över loggboken för TP106 till Flygvapenchef generalmajor Jonas Wikman.

Olof Stenbergh, chef för 75:e statsflygskvadron, på plats i cockpit i det nya statsflyget.

Flygvapenchefen Jonas Wikman lämnar över loggboken till Mattias Ottis, chef för Skaraborgs flygflottilj (F 7).

► TP 106 erbjuder hög driftsäkerhet, lång räckvidd och modern teknik som möter dagens krav på tillgänglighet och operativ effekt.

Skvadronen deltar regelbundet i Flygvapnets övningar för att kunna ombasera till andra flygplatser och verka vid förhöjd hotnivå. Detta säkerställer förmågan att genomföra strategiska persontransporter

ter både nationellt och internationellt, även under krävande omständigheter.

— Införandet, som genomförts i rekordfart, löser inte bara Flygvapnets tidigare utmaningar med tillgänglighet, den öppnar också dörren för ovärderliga synergier med S 106. Att vi nu kan samutnyttja tekniker och piloter på samma grundplattform innebär en operativ flexibilitet vi inte haft

tidigare. Vi har nu fullt fokus på att i första steget leverera i rollen strategisk transportförmåga och jobbar samtidigt parallellt med förutsättningar för att ta emot S 106 under nästa år, säger Olof Stenbergh, chef för 75:e statsflygskvadron.

Av: Kristoffer Olofsson

STATSFLYGETS INFLYGNING

Besättningen på Sveriges nya statsflyg TP 106 flög in sig på det nya flygplanet för att bygga erfarenhet i olika operativa miljöer. Under ett av dessa pass fick vi möjlighet att fotografera från öppen ramp på vårt transportflyg TP 84 Hercules över Stockholm och delar av Mälardalen. Foto: Lena Bogren

TYSKA STRIDSFLYG ÖVER BLEKINGE

I juni hade Blekinge flygflottilj besök av 73 Tactical Air Wing Steinhoff från tyska flygvapnet för att samöva med Eurofighter Typhoon och Jas 39 Gripen. Syftet var att fördjupa relationen mellan förbanden och stärka förmågan att operera tillsammans.

I samövningen deltog 73 Tactical Air Wing Steinhoff tillsammans med 171:a stridsflygdivisionen på F 17. De övade på att planera flyguppslag, samt genomföra luftstridsövningar, snabbtankning och lufttankning tillsammans. En lika viktig del av samövningen var att ta del av varandras arbetssätt och system, samt lära känna varandra och skapa en bra relation.

– Det är oerhört viktigt att piloter inom Nato har förtroende för varandra, oavsett om det gäller övning eller skarpa moment. Genom att vi ökar kunskapen om varandras arbetssätt får vi ett mer effektivt samarbete, säger flottiljchefen Christoffer Gruv.

Övar på låga höjder

De specifika moment som tränades var bland annat manövrerande strid och lågflygning över hav. Manövrerande strid är det som många förknippar med scener ur filmer som till exempel Top Gun. Syftet är att manövrera flygplanet till ett läge där

förutsättningarna finns för att skjuta ner det andra flygplanet, samtidigt som piloten undviker att själv bli bekämpad. Eurofighter Typhoon har kapacitet att göra mycket kraftiga manövrar och snabba svängar, vilket de tyska piloterna nu har kunnat träna på lägre höjder än de brukar i Tyskland. De hade dispens för att kunna utveckla förmågan att genomföra manövrerande strid ner till som lägst 500 meters höjd över marken tillsammans med de svenska piloterna. Svenska piloter har sedan lång tid tillbaka tränat på detta och kan således bistå de tyska kollegorna med viktiga erfarenheter.

– Manövrerande strid på låg höjd ställer väldigt höga krav på piloterna eftersom varje manöver är kritisk och utrymmet för misstag är oerhört litet, säger Christoffer Gruv.

Utöver manövreringen genomfördes även lågflygning. Det innebär att man flyger på höjder under 300 meter, vilket för-

svårar för motståndaren att upptäcka stridsflygen med radar. För att öka kunskapen om de olika stridsflygsystemen fick piloter från respektive förband följa med i varandras flygfarkoster under samövningen.

Viktigt med samövningar

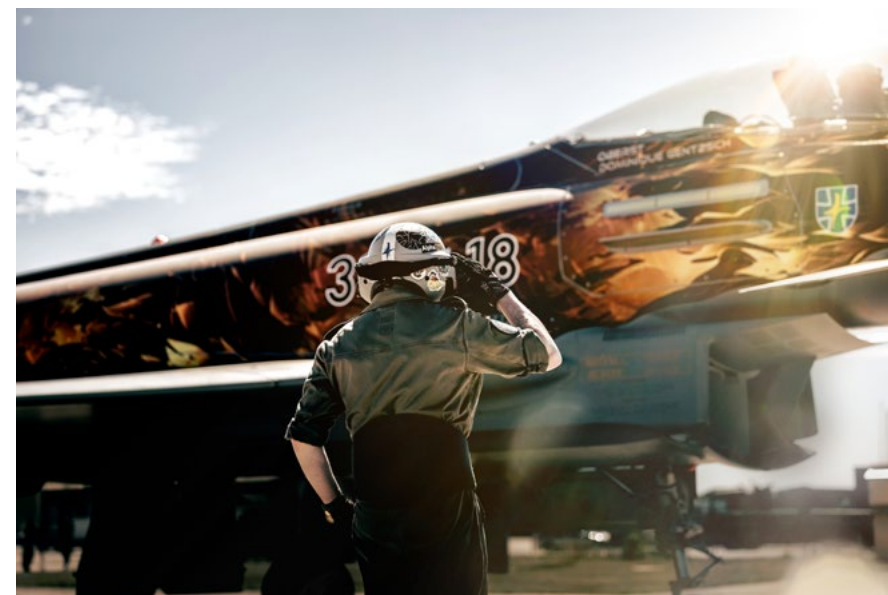
Piloten "Scarf" från 73 Tactical Air Wing Steinhoff besökte Sverige för tredje gången egenskap av pilot, men det var första gången som han deltog i en samövning där F 17 stod som värd.

– Vi har fått ett mycket bra mottagande här, ni är alltid välkomnande i Sverige. Det är oerhört viktigt att kunna genomföra den här typen av samövningar, framförallt sett till omvärldsläget, sade han vid besöket.

"Scarf" berättade att samövningen fungerade friktionsfritt:

– Trots att vi har olika språk och stridsflyg finns det mycket likheter i hur vi tänker och förbereder oss. Vi uppskattar att ha allierade i norr som vi enkelt kan ta oss till och ser nu fram emot ett nytt besök av F 17 hos oss.

Text: Caroline Åkeborn Foto: Jonas Holmberg

Robin Ohlsson, Christoffer Gruv och "Scarf".

Det tyska förbandet 73 Tactical Air Wing Steinhoff anländer i en Herkules C-130.

OBSERVATIONSRESA TILL DARWIN – EXERCISE PITCH BLACK 2026

Under sommaren genomfördes en observationsresa till Darwin, Australien, i samband med Exercise Pitch Black 2026, en stor internationell flygövning där flygförband från ett flertal nationer samlades för att öva tillsammans i norra Australien. Under övningen fanns bland annat flygsystem som F18/F Super Hornet, F-35 Lightning II, EA-18G Growler, KC-30A och A400M.

Vårt fokus under övningen var framför allt att studera verksamheten kring F18/F Super Hornet, med särskilt intresse för ledning, logistik och flygunderhåll. Under resan samverkade vi med ett av RAAF:s motsvarande flygunderhållskompanier (No. 1 squadron Royal Australian Air Force). Där fick vi en inblick i hur de ser på en övning som Pitch Black, vilka utmaningar de möter och hur de organiserar och genomför sitt arbete för att säkerställa till-

gänglighet och uthållighet i flygsystemet.

På plats i Darwin träffade vi Jan Eldeblad, Sveriges attaché i Australien. Samtalet gav ytterligare perspektiv på den svensk-australiensiska samverkan och en inblick i hur den svenska närvaron och kontakten med Australien kan bidra till erfarenhetsutbyte och förståelse för respektive länders verksamhet och förutsättningar.

En av våra piloter som deltog på resan fick även följa med ombord på spansk A-400M och ta del av hela processen, från den inledande planeringen till genomförandet av själva flygningen. Det gav en inblick i hur ett multinationellt transportuppdrag planeras, samordnas och genomförs inom ramen för en större internationell flygövning.

Utöver själva observationsuppdraget var resan till Darwin en upplevelse i sig. Att

vistas och arbeta under den Australiensiska vintern, med värme och hög luftfuktighet, gav en tydlig kontrast mot den svenska sommaren.

Sammantaget blev det en mycket lärorik resa med nya erfarenheter, intressanta möten och perspektiv som vi tar med oss hem.

Fanjunkare Ronny Hagman, F 7

BIDRA TILL DEBATTEN?

Har du en åsikt, insikt eller erfarenhet du vill dela med dig av? Skriv en debattartikel till Flygvapennytt! Skicka din text till: flygvapennytt@mil.se

INSATSKLAR/REDO

EN GEMENSAM MÅLBILD FÖR VÅRA KRIGSFÖRBAND

Det rådande omvärldsläget innebär att Flygvapnets personal i samtliga kategorier och i lämplig utsträckning ska vara insatsklar – i fred, kris eller krig. Därför har Flygvapenchefen beslutat om inriktning Insatsklar/Redo – en inriktning som ska samla en gemensam målbild för de förutsättningar som behöver finnas i ett krigsförband.

Flygvapnets uppgift är ytterst att kunna möta ett väpnat angrepp. Det ställer krav på våra flygplan, baser, ledningssystem och vapensystem – men också på hur väl vi tillsammans är förberedda att använda dem.

Därför inför Flygvapnet inriktningen Insatsklar/REDO. REDO är en gemensam målbild för de förutsättningar som behöver finnas i ett krigsförband för att det ska kunna lösa sin uppgift i krig.

Målbilden hjälper oss att se helheten. Har förbandet rätt kompetens? Har personalen fått möjlighet att utbilda och öva för sina krigsuppgifter? Finns den utrustning, de behörigheter och de medicinska och administrativa förutsättningar som behövs? Kan vi skydda oss själva och varandra, ta hand om en skadad kamrat och, där uppgiften kräver det, hantera våra vapen?

– REDO handlar för mig om att ge våra krigsförband och medarbetare bästa möjliga förutsättningar att lyckas. Genom en gemensam målbild kan vi se vad som redan finns på plats, vad som behöver utvecklas och var vi behöver sätta in åtgärder. Det är så vi steg för steg stärker vår samlade krigsduglighet, säger Flygvapenchefen.

Insatsklar/REDO handlar om att bedöma och klassificera hela krigsförbandets samlade förmåga och förutsättningar som ska värderas mot målbilden och kommer inte att fokusera på enskilda medarbetare. Genom värderingen ska vi kunna se vad som redan fungerar och vad Flygvapnet, förbandet och chefen behöver utveckla eller möjliggöra.

Åtta områden ger en samlad bild

- befattningsspecifik färdighet,
- medicinsk tjänstbarhet,
- fysisk förmåga,
- personlig skyddsförmåga,
- livräddande medicinsk förmåga,
- kombattantutbildning,
- vapen- och säkerhetsfärdighet,
- säkerhets- och administrativ status.

Områdena ger oss ett gemensamt språk för att beskriva krigsförbandets förutsättningar och identifiera var det finns behov av åtgärder. De ska inte tillämpas likadant överallt. Behoven ser olika ut beroende på förbandets uppgift, sammansättning och de befattningar som ingår.

Alla behöver därför inte kunna samma saker eller uppfylla samma villkor. Det avgörande är att krigsförbandet som helhet har den kompetens, uthållighet och beredskap som uppgiften kräver.

Från värdering till åtgärder

När ett förband värderas mot målbilden ska resultatet i första hand användas för att utveckla verksamheten. Om REDO synliggör en brist ska det hjälpa oss att förstå vad som behöver göras: vilken utbildning eller övning som behöver genomföras, vilken utrustning som saknas, vilka behörigheter som behöver ordnas eller var mer tid och andra resurser behöver avsättas.

Flygvapnet ansvarar för den övergripande inriktningen och för att skapa nödvändiga förutsättningar. Chefens omsätter målbilden i förbandets verksamhet

och ser till att identifierade behov tas om hand. Varje medarbetare bidrar genom att delta i utbildning och övning och genom att förbereda sig för sin krigsuppgift.

En riktning för det fortsatta arbetet

Omvärldsläget gör att vi behöver stärka vår förmåga så snart som möjligt. Arbetet med REDO ska därför påbörjas nu och bli en del av förbandens ordinarie utveckling och förberedelser.

Målbilden är att Flygvapnets krigsförband så snart som möjligt, och senast 2028, ska ha de samlade personella förutsättningar som krävs för att uthålligt kunna lösa sina uppgifter effektivt och säkert i alla säkerhetspolitiska lägen. Ytterst handlar det om vår förmåga till väpnad strid.

REDO förändrar inte gällande rätt eller de krav som gäller för olika befattningar. Inriktningen innebär inte heller att nya generella krav eller tvingande tester införs för all personal. Sådan testning genomförs endast där det redan följer av kraven för den aktuella befattningen.

REDO ger oss en gemensam målbild, men också ett gemensamt ansvar. Genom att värdera krigsförbandets samlade förutsättningar kan vi prioritera rätt åtgärder och skapa bättre möjligheter för varje medarbetare att bidra till sin uppgift.

Det är så vi tillsammans bygger ett starkare och mer krigsdugligt Flygvapen.

Har du frågor – kontakta din närmsta chef.

Flygstaben

CIVILANSTÄLLDA GENOMFÖRDE GRUNDLÄGGANDE SOLDATUTBILDNING

Hur är det att vara soldat i Försvarsmakten – och vad krävs för att klara soldatens vardag? Under tre veckor fick civilanställda på F 7 leva soldatliv under grundläggande soldatutbildning, GSU.

Syftet med utbildningen, även kallad kombattantutbildning för beväpnad personal, är bland annat att ge civilanställda med krigsplacering i Försvarsmakten en förståelse för soldatens vardag. Vidare får de den grundläggande förmågan att med vapen i hand försvara sig och sina kollegor. De lär sig också förmågan att ta hand om skadade, både på sin arbetsplats men också privat.

Deltagarna har genomfört teoretiska och praktiska moment, bland annat skjututbildning, CBRN, fälttjänst, utbildning inom folkrätt och Försvarsmaktens värdegrund.

– De har kämpat på väl under utbildningens gång, alltifrån långa pass på skjutbanan till att bära och använda soldatutrustning de inte är vana vid till vardags, säger Ulf Törne, kurschef.

Som en sista prövning fick de utföra tillämpningsövning då uppgiften var att försvara en förlägningsplats i hällregn.

– Jag tycker vi har nått våra mål så att

eleverna kan hantera AK5 på ett säkert sätt samt ingå i en grupp vid försvar av en egen arbetsplats, verksamhet eller ett objekt, säger Törne.

Bidrar till förbandsanda

Han säger att utbildningen inte bara har skapat en förståelse för det militära utan även också för de olika verksamheterna inom F 7.

– Deltagarna arbetar till vardags på olika enheter och avdelningar på flottiljen, vilket i förlängningen bidrar till en bra förbandskänsla.

En av deltagarna, Adam Bergsten som jobbar på serviceförrådet på F 7, tycker att utbildningen har varit rolig och lärorik.

– Jag gjorde aldrig lumpen och det är roligt att få göra det i ett mindre format nu i efterhand. Det är också kul att få testa sina gränser lite. Kort och gott tycker jag att det här är jätteroligt, säger han.

Adam har arbetat på flottiljen i ett halvår och tycker det är roligt att testa på nå-

got nytt som bryter av vardagen på jobbet. Som förrådsman har han också under dessa veckor fått större förståelse för den militära utrustningen som han till vardags delar ut till militär personal.

När intervjun äger rum är det en dag kvar på utbildningen. Som avslutning ska de genomföra soldaterinran med basbataljonschefen. Soldaterinran är en ceremoni där värnpliktiga och anställd personal i Försvarsmakten formellt välkomnas och påminns om sitt ansvar att försvara Sverige.

Adam medger att det ska bli skönt att få komma tillbaka till sina vanliga rutiner och till kollegorna på serviceförrådet.

– Men samtidigt lite tråkigt också, jag kommer sakna det här gänget. Lagsammanhållningen vi har haft under dessa veckor tycker jag har varit riktigt bra, säger han.

Av: Clara Karlsson

FLYGSTABEN

I samband med CUB måndagen den 7 september så befordrades två personer vid Flygstaben till överste.

Andreas Davidsson är Flygstabens nya stabschef, han ersätter Anders Lundin som är kvar på Flygstaben till och med den 2 oktober. Andreas befordrades till överste i samband med övertagandet, han kommer tidigare från F 17 där han var ställföreträdande flottiljchef.

Före detta operationschef Robert Krznaric, numera chef Nordic Division blev också befordrad till överste under måndagens CUB. Han efterträder Jörgen Axelson som nu är ställföreträdande chef för CAOC Bodø i Norge.

Av: Petra Blomqvist

MILITÄRHÖGSKOLAN HALMSTAD

Den 1 juni tillträdde överstelöjtnant Johan Ivari som chef FMLOPE vid MHS H. Ivari kommer närmast från Försvarshögskolan, där han från 2020 arbetade som militär lärare i ledarskap och ledning (YAM).

Dessförinnan arbetade han vid FMTIS och HKV i olika roller.

F 16

Överstelöjtnant Jonas Lilja tillträder befattningen som chef för METOCC 1 september. Han efterträder Björn Fahlander som blir chef vädertjänstavdelningen på Flygstaben.

Överstelöjtnant Christian Lagerstedt tillträder tjänsten som chef för 163.Garnisonsbataljonen vid F 16 från och med 1 juli.

LUFTSTRIDSSKOLAN

Nya chefer till BBS

Den första juli tillträdde major Marcus Törngren som ställföreträdande enhetschef på Basbefälskolan. Törngren kommer närmast från högre officersprogrammet och innan det Flygstaben.

Den första september tillträdde överstelöjtnant Rikard Niva enhetschef på Basbefälskolan. Niva kommer närmast från rollen som ställföreträdande stabschef på Flygstaben.

Ny enhetschef till FBS

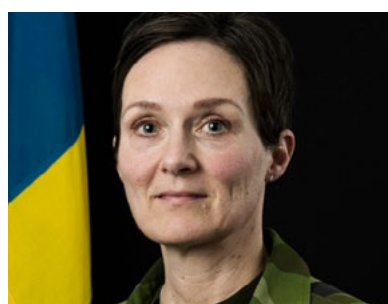
Den första september tillträdde överstelöjtnant Andreas Gustafsson enhetschef på Flygbefälskolan. Gustafsson kommer närmast från rollen som Flygchef på F 21.

Ny enhetschef till FHTE

Den första september tillträdde överstelöjtnant Jenni Almlöf Letto som enhetschef på Försvarsmaktens Hundtjänstenhet (FHTE). Almlöf Letto kommer närmast från rollen som Stabschef på Flygstaben.

Michael Lundquist

Ny enhetschef till FlygS

Den första juli tillträdde major Per Klementsson som enhetschef på Flygskolan. Klementsson kommer närmast från rollen som planeringsofficer på Flygstaben.

Ny ställföreträdande till LSS stab

Den första september tillträdde överstelöjtnant Karin Stenbergh som ställföreträdande stabschef samt utbildningsledare på Luftstridsskolan. Stenbergh kommer närmast från rollen som enhetschef A2 på Flygstaben.

Ny enhetschef till UtbE på LSS

Den sista juni tillträdde major Elin Ulriksson som enhetschef på utbildningsenheten på Luftstridsskolan. Ulriksson kommer närmast från rollen som Stf C UtbE.

Den första september tillträdde major Staffan Burström Quennerstedt som ställföreträdande enhetschef på Utbildningsenheten på Luftstridsskolan. Burström Quennerstedt kommer närmast från rollen som ställföreträdande chef för Utvecklingsavdelningen på Luftstridsskolan.

F 17

Ställföreträdande C 17: Michael Lundquist

Stabschef: Kjell Eriksson

Basbataljon: Oskar Stenberg

Flygteknisk bataljon: Björn Andersson

Logistikenheten: Emma Lindblom

Flygbasjägarbataljon: Patrik Ölmerud

Personalchef A1: Tobias Fahlén

Chef A5: Johannes Kristofersson

FMTS

Ny stabschef

Den 1 september tillträdde örlogskapten Michael Andersson befattningen som stabschef vid Försvarsmaktens tekniska skola. Andersson kommer närmast från befattningen som stabschef för Markverkstadsenheten i Arméstaben.

Ny chef för Utbildningsenheten vid FMTS

Överstelöjtnant Helén Svärd tog över befattningen som chef för Utbildningsenheten vid Försvarsmaktens tekniska skola den 1 september. Tidigare har Svärd tjänstgjort som chef för Stödavdelningen vid Rikshemvärnsstaben.

HELIKOPTERFLOTTILJEN

NY CHEF 31. FLYGBASBATALJON

Under 31. flygbasbataljons sommaravslutning den 11 juni genomfördes ett chefsbyte där major Jannis Grammatikos tog över befälet efter överstelöjtnant Niclas Kuntze.

I sitt avskedstal beskrev Niclas Kuntze chefsbytet som ett ögonblick fyllt av både stolthet och vemod. Han blickade tillbaka på de senaste tre åren och den omfattande utveckling som bataljonen genomgått tillsammans.

Han lyfte bland annat fram omställningen från enhet till bataljon, utbildningen av omkring 400 värnpliktiga, utvecklingen mot en stående organisation och förstärkningen med över 100 fast anställda medarbetare.

Avslutningsvis riktade Kuntze ett tack till personalen för det stöd, engagemang och den vilja som präglat förbandets arbete under hans tid som chef.

Därefter tog Jannis Grammatikos över befälet över bataljonen. Han uttryckte uppskattning över att få ta över en bataljon där ett omfattande utvecklingsarbete redan genomförts, men betonade samtidigt att bataljonen står inför fortsatt stora utmaningar.

Grammatikos uppmanade personalen att bidra till utvecklingen genom att fokusera på lösningar snarare än problem och att ta ansvar för både sin egen och sina kollegors utveckling.

– Ta hand om varandra och hushåll med era krafter. Håll blicken stadig mot uppgiften. Tillsammans löser vi den, sade Grammatikos innan han avslutade med att uttrycka sin förväntan inför de kommande åren som bataljonschef.

Av: Josephine Björk

F 7

Ny ställföreträdande C

Den första september tillträdde överstelöjtnant Frida Johansson som ställföreträdande förbandschef F 7. Johansson kommer närmast från rollen som stabschef F 7.

Ny stabschef

Den andra oktober tillträder överstelöjtnant Johan Trygg som stabschef F 7. Trygg kommer närmast från Högkvarteret där han varit planeringsofficer vid OPL J5. Dessförinnan var han planeringsofficer på Flygstaben.

Ny förbandsförvaltare

I slutet av året tillträder förvaltare Johan Crona som ny förbandsförvaltare. Crona kommer närmast från rollen som HR-chef på flottiljstaben A1 och har en bakgrund som flygtekniker.

NYA PILOTER FICK SINA VINGAR UNDER VINGEXAMEN

Under den traditionsenliga Vingexamen på Flygskolan i Linköping fick Försvarsmaktens nya piloter sina vingar. En stor och viktig prestation är nu klar och piloterna är därmed redo för nästa steg i karriären inom Flygvapnet.

Flygvapenchef Jonas Wikman delade ut de efterlängtnade utbildningstecknen. Han gratulerade dagens huvudpersoner med både allvar och lättsamhet.

– Vilken dag! En dag när solen skiner både ute och inne. Jag har starka minnen själv från examensceremonin och det här är en dag som många av oss minns. Känslan att vara klar med en viktig del i karriären men också vara redo för nästa steg. Att komma hit och möta vänner, kollegor och sina anhöriga. Det är nog många av er också som är lite nervösa och funderar på hur ni ska få fast den där vingen med den där skruven på baksidan.

Under förmiddagen fick anhöriga möjlighet att se de flygplan och helikoptrar som piloterna framöver kommer att verka med. Chefen för Luftstridsskolan, Carl Bergqvist, hälsade välkommen och lyfte fram den utbildning och gemenskap som

väntar de nya piloterna.

– Det är en stor och fantastisk dag för alla våra nya piloter som står här idag. Ni har i och med idag tagit ett eller flera stora steg i vad som kommer att vara ett livslångt lärande. En livslång utbildning som också kommer att innehålla en livslång gemenskap. Det vittnar dagens både 25-årsjubilarer som 75-årsjubilarer på plats om, sa Carl Bergqvist.

Bergqvist lyfte också fram gruppens prestationer under utbildningen och hur svenska piloter uppmärksammats under hans besök i Tyskland, Italien och USA.

– Ni ska vara stolta redan nu. Under mina besök som chef för Luftstridsskolan har det stuckit ut om hur man talat om er. Jag vet att det är inte bara en utmärkelse som gått till någon av er i den här gruppen och det är jag väldigt stolt över.

Under förevisningen av helikopter 15,

helikopter 16, Jas 39 Gripen och statsflyget fick gästerna möjlighet att ställa frågor och få en inblick i den verksamhet som de nya piloterna nu tar steget vidare inom.

Sedan var det dags för den traditionsenliga examensceremonin och utdelningen av flygarvingarna. Vingen är ett välkänt symboliskt utbildningstecken inom Flygvapnet och markerar att piloterna har genomfört och klarat sin grundläggande flygutbildning.

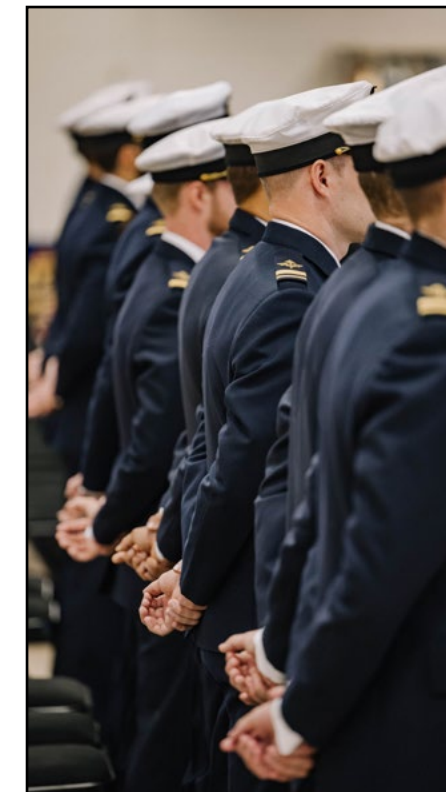
– Ni får era vingar under alldeles särskild tid. Ett säkerhetsläge som är det sämsta sedan andra världskrigets slut och fortsätter i en negativ riktning. Vår utveckling och vår förmåga, tillsammans med våra allierade, är det som ska avskräcka. Om det krävs ska vi vara redo att försvara oss, vår frihet och vår rättighet att välja att leva våra liv på vårt sätt. Kraven har varit höga under er utbildning och de kommer att fortsätta att vara höga, sa Jonas Wikman.

Han riktade också ett tack till Luftstridsskolan, Flygskolan, utbildningsansvariga, lärare, anhöriga, familj och vänner.

– Det är tack vare er som vi står här idag. Grattis kära flygare. Ni bär nu samma vinge som generationer före er. Bär den med stolthet och kom ihåg vad den betyder.

För de nya piloterna innebär examen början på nästa kapitel. De går nu vidare mot fortsatt taktisk utbildning, där flygningen utvecklas med en tydligare koppling till luftstrid och taktisk flygning. Vingexamen markerar därmed slutet på den grundläggande flygutbildningen – och startskottet för deras framtida roll som piloter.

Text: Martin Almroth Foto: Jesper Moldvik

TILLSAMMANS STÄRKER VI LEDARSKAPET

Cirka 230 deltagare från hela Försvarsmakten deltog nyligen i ”Försvarsmaktens ledarskapsdagar 2026” i Halmstad för att utbyta erfarenheter och tankar om ledarskap i Försvarsmaktens upprustning och förmågeutveckling. Dessutom mottog 12 medarbetare ÖB utmärkelse för förtjänstfulla insatser inom ledarskapsområdet, fem av dessa ur Flygvapnet.

Försvarsmaktens utbildningschef, Jonas Hård af Segerstad, hade glädjen att tillsammans med Försvarsmaktsförvaltare Rickard Wilhelmsson få utdela utmärkelsen å ÖB:s vägnar i år:

- Jag känner stolthet över hur duktiga ledare vi har runtom i organisationen. Många av dem är dessutom förhållandevis unga. Årets motiveringar visar att de vågar kliva in och ta tag i saker och skapa struktur. Det är en viktig del som chef och ledare att bidra till struktur och trygghet i uppgiften.

En av dessa pristagare som strävar efter att vara både handlingskraftig och utvecklande i sitt ledarskap i den dagliga verksamheten är Robert Daremo, kompa-

nichef för Helikopterflottiljens grundutbildningskompani. Hur känns det att ha fått motta ÖB:s ledarskapspris?

– Jag känner mig väldigt ödmjuk och väldigt tacksam. Det är stort för mig att ha blivit nominerad av mina kollegor och mitt arbetslag. Nu ska jag försöka känna stolthet över att jag har vind i seglen för det jag gör, förvalta det och vara ambassadör för det goda ledarskapet fortsatt.

Positiva omdömen om årets upplaga

Militärhögskolan Halmstad/Försvarsmaktens ledarskaps- och pedagogikenhet (MHS H/FMLOPE) arrangerar på uppdrag av Försvarsmaktens utbildningschef le-

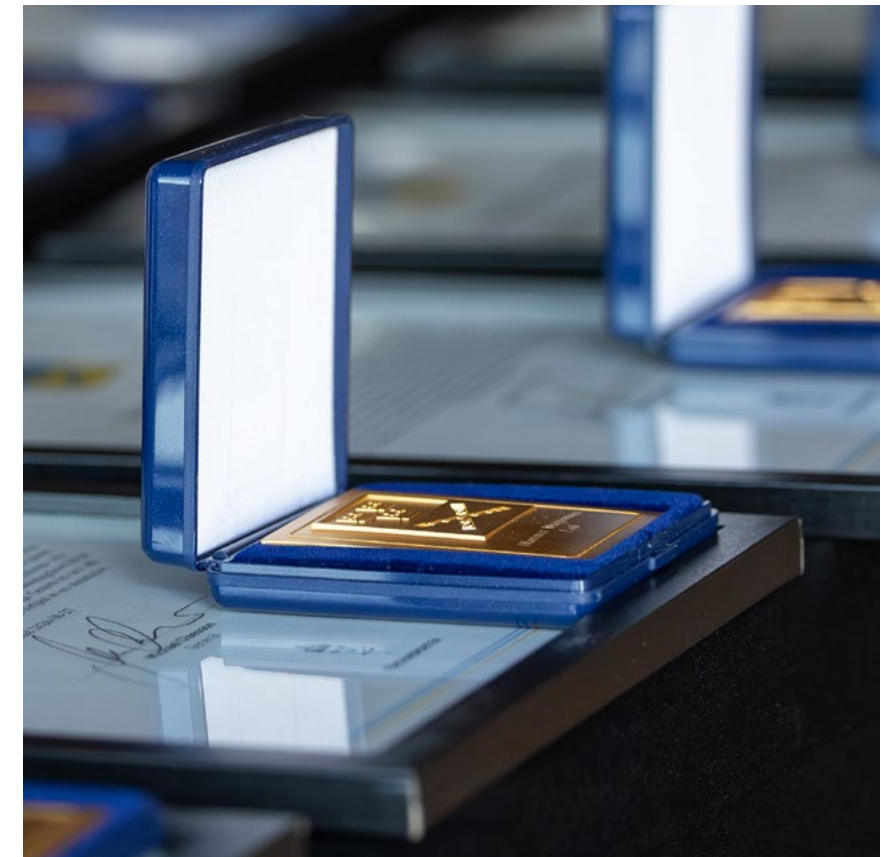
darskapsdagarna tillsammans med FST GEN UTB Persutv. Deltagarnas utvärdering visade att årets upplaga var mycket uppskattad.

– Möjligheten att få samlas och lära av varandra för att bli starkare tillsammans värderades högt, berättar David Lundevi, MHS H/FMLOPE.

Robert Daremo får sista ordet:

– De här dagarna är en stor händelse i min yrkesutövning och kommer att sitta kvar i mig länge! Jag har plockat mycket ved till min brasa. Nu ska jag hem och försöka elda igång och sprida den inspiration som jag känner till mitt arbetslag. Jag känner också en stor stolthet att ha fått vara med och representera oss chefer längst ut på linan som ligger närmast verksamhetsuppdraget att utbilda krigsförband och värnpliktiga.

Text: Charlotte Pettersson Foto: Sofia Svensson och Charlotte Pettersson

FÖLJANDE MEDARBETARE UR FLYGVAPNET MOTTOG ÖB UTMÄRKELSE FÖR FÖRTJÄNSTFULLA INSATSER PÅ LEDARSKAPSOMRÅDET

- Christian Bertilsson, F 17
- Marcus Sand, LSS
- Annie Hultgren, FS
- Matias Fernandez Heredia, MHS K
- Robert Daremo, Hkpflj

FLYGVAPNET
FÖRSVARSMAKTEN